

Tēvijas Sargs

BALEX Delta 2014

Mistral

Jaunsardze

Ukraina

Vēsture

Sports

€ 0,85
Ls 0,60

Jūlijs

2014

Nr. 7

Latvijas

militārā

hronika,

jaunumi,

fakti,

sasniegumi

militārais
žurnāls

Ja esi Latvijas Republikas pilsonis vecumā no **18 līdz 39 gadiem** un esi ieguvis vai vasarā iegūsi vismaz vidējo izglītību, — tālākā informācija ir domāta **tieši Tev!**

Pat ja neesi vēl ieguvis vidējo, bet tikai pamata izglītību, arī Tev, ja esi pārliecināts par savām fiziskajām un garīgajām spējām, esi drosmīgs un vēlies savu karjeru saistīt ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latvijas valsts piedāvā:

KARJERAS IESPĒJAS

Nacionālos bruņotajos spēkos

Latvijas Republikas pilsoņi (vecumā no 18 gadiem) tiek aicināti pieteikties profesionālajā militārā dienestā (PD) Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) un Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA).

Pieteikumu vari iesniegt, arī izmantojot internetu —
<http://www.rjc.gov.lv/lv/Rekrutesana.aspx> (skat. 1. solis)

2014. gadā NBS iesaucamo karavīru skaits — **315** (Sauszemes spēku kājnieku brigādē — 120, Štāba bataljonā — 30, Jūras spēku flotilē — 10, Speciālo uzdevumu vienībā — 40, studijām NAA — 80, instruktori un karavīri speciālisti — 35).

PD kurss	PD pieņemamo skaits	Plānotais PD uzsākšanas datums*
SzS/ŠBn/speciālisti	25/15/5	13. 01. 2014.
SzS ŠBn/speciālisti	25/15/5	23. 01. 2014.
SzS/speciālisti	40/5	13. 02. 2014.
NAA kadeti/speciālisti	40/5	08. 09. 2014.
NAA kadeti/speciālisti	40/5	08. 09. 2014.
SUV/speciālisti	40/5	02. 10. 2014.
SzS/JSF/speciālisti	30/10/5	16. 10. 2014.

*Izmaiņas ar 16.01.2014.

Plānojot kandidēt uz kādu no iesaukumiem, rēķinies, ka mums būs nepieciešamas vismaz 2 nedēļas, lai pārliecinātos par Tāvu atbilstību PD prasībām

Neatliec pieteikšanos līdz pēdējam brīdim!!!

Nacionālie bruņotie spēki Tev **NODROŠINĀS:**

- Karavīra atalgojumu, sākot **ar pirmo dienu** — apmēram **€ 570** pēc nodokļu nomaksas;
- Bezmaksas **medicīnisko aprūpi**;
- Pilnus **apģērba komplektus** un ekipējumu;
- **Bez maksas** — visu nepieciešamo **izglītību** karjeras uzsākšanai un turpināšanai;
- Pilnu militāro **sociālo garantiju** komplektu (**pabalsti, izdienas pensija, kompensācijas u.c.**);
- **Ārvalstu komandējumus**;
- Pašattīstības un izaugsmes iespējas;
- **Karjeru** visa darba mūža garumā;
- **Sociāli respektablu profesiju.**

Pretendentiem jābūt krimināli nesodītiem, ar atbilstošu veselības stāvokli, fizisko sagatavotību un psiholoģisko noturību.

INFORMĀCIJA

www.mil.lv, www.rjc.gov.lv

kā arī Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrā (adrese: Rīga, **K. Valdemāra iela 10/12**; ieeja no Elizabetes ielas);
 apmeklētāju pieņemšanas laiks — darba dienās no plkst. 9.00 līdz 16.00. Tālrunis: **67335392**.

Sagatavojuši RJC Rekrutēšanas nodaļa.

Latvijas ziņas	2
«BALEX Delta 2014» — naftas piesārņojuma seku likvidēšanas spēju pārbaude	4
Franču vēji Krievijas rokās	8
Jaunsargu vasaras nometnes	10
Vai jauna kara sākums?	12
«Vilki» dzied jūras arāju dziesmas	16
Latvijas Kara muzejā — konference par Pirmo pasaules karu	22
Latvijas Strēlnieku apvienībai aprit ceturtdaļgadsimts	23
Sports	24
Apbalvojumu un krūšu zīmju iz- vietojums uz formas tērpiem	26
Latviešu strēlnieku bataljonu dibināšana 1915. gadā	28
Indokīnas ceļojums	30
III Starptautiskais militārās mūzikas festivāls Rīgā	33
Ģenerāļa Gopera fonda pamarkas	33
Ārzemju ziņas	34
Jaunās paaudzes iznīcinātāji — realitāte vai perspektīva?	36

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.
Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391
Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **V. Kukainis**.
237 Springmont Road. Northfield,
OH 44067, USA.
Tālrunis (330) 467 1232.
e-pasts: dvkukainis@aol.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**.
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūdz.

13. jūnijā Rīgā Latvijas aizsardzības ministra Raimonda Vējoņa, Lietuvas aizsardzības ministra Jozus Oleka, Igaunijas aizsardzības ministra Svena Miksera un Polijas aizsardzības ministra Tomaša Semoņaka tikšanās laikā tika apspriestas reģiona drošības aktualitātes, ņemot vērā Krievijas īstenoto Krimas agresiju un pēdējos notikumus Ukrainā. Ministri pārrunāja gatavošanos NATO samitam Velsā, ASV īstenotos reģiona drošības pastiprināšanas pasākumus, kā arī reģionālās sadarbības stiprināšanu.

R. Vējonis norādīja, ka šī tikšanās ir būtiska, lai sagatavotos gaidāmajam NATO samitam Velsā. «Baltijas valstīm un Polijai ir jāpieliek visas pūles, lai kopīgiem spēkiem NATO samitā Velsā pieņemtu lēmumu par pastāvīgas sabiedroto klātbūtnes nodrošināšanu reģionā,» norādīja ministrs. Ministri vienojās, ka nepieciešams nodrošināt ciešāku koordināciju un aktīvāku savstarpējo dalību dažādās nacionālajās mācībās, kas notiek Polijā un Baltijas valstīs.

Ministri augstu novērtēja ASV pasākumus reģiona drošības pastiprināšanā, izvietojot ASV spēkus Baltijas valstīs un Polijā. «ASV ar savu rīcību jau pašā krīzes sākumā ir apliecinājušas, ka nopietni uztver reģiona drošību un arī turpmāk paliks reģiona drošības garants. ASV prezidenta Baraka Obamas paziņojums par 1 miljarda dolāru piešķiršanu tālākiem drošību stiprināšanai pasākumiem ir kārtejis pierādījums tam,» uzsvēra ministrs R. Vējonis.

Amatpersonas bija vienprātīgas, ka reģiona drošības stiprināšanai ilgtermiņā un sabiedroto atbalsta nodrošināšanai reģiona valstīm jo īpaši būtiski ir apliecināt arī savu

ieguldījumu aizsardzībā, panākot 2% no iekšzemes kopprodukta novirzīšanu aizsardzības vajadzībām.

Ministri šai kontekstā vienojās, ka nepieciešams stiprināt reģionālo sadarbību un nolēma, ka turpmāk šādā formātā jāorganizē ne tikai aizsardzības ministru, bet arī bruņoto spēku komandieru un atsevišķu jomu ekspertu tikšanās.

14. jūnijā, pieminot 1941. gada notikumus, kad vienlaikus ar civiliedzīvotāju masveida izsūtīšanu notika represijas arī pret Latvijas armijas karavīriem, Gulbenē un Litenē norisinājās komunistiskā genocīda upuru piemiņas pasākumi. Tajos piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, kā arī NATO Apvienoto spēku pavēlniecības Brunsumā koordinācijas grupa, regulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, karavīri, zemessargi un jaunsargi.

«Šodien esam pulcējušies, lai apliecinātu cieņu Latvijas armijas virsniekiem un karavīriem — tiem, kas apglabāti šeit, tiem, kas gāja bojā svešumā, un tiem, kas izdzīvoja,» sacīja aizsardzības ministrs R. Vējonis. «1941. gada 14. jūnijs ir viena no traģiskākajām lappusēm Latvijas armijas vēsturē. Šeit, Litenē, padomju okupācijas režīms ar viltu atbrūņoj un arestēja vairāk nekā 500 Latvijas armijas virsnieku. Daļa no viņiem tika nošauti, daļa — izsūtīti uz Sibīriju. Padomju vara gandrīz pilnībā iznīcināja Latvijas armijas kodolu, bet nespēja salauzt latviešu karavīru garu. Izsūtītie karavīri dzimtenes mīlestību iznesa cauri Sibīrijai un atgriezās ar to Latvijā. Ar savu padomu un aktīvu darbību viņi iesaistījās Latvijas armijas atjaunošanā pēc brīvības atgūšanas.»

«Mēs šeit nenākam, lai krātu sirdi ļaunumu vai atriebības alkas. Mēs nākam pieminēt kritušos. Bet pats svarīgākais — mēs nākam domāt par to, kas mums jādara, lai šādas traģēdijas nekad neatkārtotos. Mēs visi atceramies aicinājumu palikt savās vietās — bet karavīri tajās traģiskajās dienās nebija savās vietās, viņiem nebija ieroču un iespēju aizstāvēt sevi un savu dzimteni. Jo karavīra vieta ir ierakumos, aizstāvēt savu valsti,» uzrunājot klātesošos, uzsvēra NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube. «Šobrīd mēs esam daudz lielākā drošībā nekā toreiz, jo mums ir spēcīgi sabiedrotie. Kopā ar mums ierindā stāv astoņu valstu virsnieki — tā ir mūsu drošības garantija. Bet arī mums pašiem ir jābūt gudriem un gataviem savu valsti aizstāvēt.»

Šogad piemiņas pasākumi bija ļoti plaši apmeklēti, piemēram, Litenes kapos bija ieradusies vairāk nekā 500 cilvēku.

18. jūnijā Baltijas aizsardzības koledžā Tartu norisinājās Apvienotās vadības un štāba virsnieka kursa un Civildienesta ierēdņu kursa absolventu izlaidums. Absolventu vidū šogad bija arī 12 Latvijas pārstāvji.

Apvienotās vadības un štāba virsnieka kursu kopumā pabeidza 49 studenti no 16 valstīm — no Baltijas valstīm, Armēnijas, Azerbaidžānas, Bosnijas un Hercegovinas, Maķedonijas, Gruzijas, Vācijas, Itālijas, Moldovas, Norvēģijas, Polijas, Ukrainas, Zviedrijas un ASV. Kursa absolventu vidū bija arī 10 Nacionālo bruņoto spēku virsnieki.

Savukārt Civildienesta ierēdņu kursa mācījās kopumā astoņi Baltijas valstu studenti, tostarp pa vienam pārstāvim no Latvijas Aizsardzības ministrijas un Valsts robežsardzes.

Izlaidumā piedalījās Latvijas aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Igaunijas un Lietuvas aizsardzības ministri, kā arī

citi augsti viesi no NATO dalībvalstīm un partnervalstīm, studentu ģimenes locekļi un radnieki.

20. jūnijā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā notika vairāku studiju programmu absolventu izlaidums, kurā pirmās virsnieka — leitnanta — dienesta pakāpes zīmotnes saņēma 31 kadets.

Šogad studiju programmu «Sauszemes spēku militārā vadība» absolvēja deviņi virsnieki, studiju programmu «Gaisa spēku militārā vadība» — seši, bet programmu «Jūras spēku militārā vadība» — astoņi virsnieki. Savukārt «Komandējošā sastāva virsnieka» studiju programmu šogad absolvēja astoņi virsnieki.

Jaunos virsniekus sveica aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un akadēmijas vadība.

Izlaidumā tika sveikti arī labākie kadeti, vērtējot pēc tādiem kritērijiem kā vidējā atzīme mācībās, panākumi sportā un dalība akadēmijas sabiedriskajā dzīvē. Santa Morozova tika atzīta par labāko sabiedriskajā darbā Komandējošā sastāva virsnieku programmā. Par panākumiem sportā tika sveikts Gaisa spēku studiju programmas kadets Artjoms Rekuņenko, savukārt par labāko kadetu šajā studiju programmā atzīts Armands Loginovs. Sauszemes spēku programmā kā labākais kadets tika sveikts Edgars Lempis, bet Kaspars Pollaks tika atzīts gan par labāko kadetu mācību darbā, gan par labāko Jūras spēku studiju programmā. Viņš arī saņēma Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Goda zobenu.

Šogad jau otro reizi Tradīciju zālē notika akadēmijas izlaiduma balle. Tajā spēlēja folkloras kopa «Vilkači», bruņoto spēku un Zemessardzes orķestri. Pirmo reizi tika atskaņota arī akadēmijas himna, kuras teksta un mūzikas autori ir seržants Jānis Vēbers un seržants Sergejs Austris Universs.

20. jūnijā notika svinīgā Speciālo uzdevumu vienības komandiera maiņas ceremonija, kurā vienības vadību no komandleitnanta Andreja Zaburdajeva pārņēma majors Juris Ušackis.

Majors Ušackis dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos sāka 1993. gadā Speciālo uzdevumu vienībā. 2007. gadā viņu iecēla par šīs vienības štāba priekšnieku. Pēc tam majors Ušackis dienestu turpināja bruņoto spēku Apvienotajā štābā. Militārās zināšanas viņš ieguvis Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, pieredzi un zināšanas papildinājis dažādos kursos gan Latvijā, gan ārvalstīs.

Dienesta laikā majors Juris Ušackis ir saņēmis vairākus aizsardzības ministra un bruņoto spēku komandiera apbalvojumus.

22. jūnijā, pieminot 1919. gada jūnijā Cēsu kaujās kritušos karavīrus, Cēsis, Vienības laukumā, notika bruņoto spēku militārā parādē. Savukārt 23. jūnijā Latvijas karavīri un zemessargi piedalījās Igaunijas Aizsardzības spēku rīkotajā Uzvaras dienas parādē Valgā, no kurienes tās dalībnieki devās uz Valku, kur Lugažu laukumā notika vienību svinīgā stāšanās, kā arī tehnikas un bruņojuma izstāde.

Parādi Cēsis un Valgā pieņēma abu valstu prezidenti, kā arī aizsardzības ministri un bruņoto spēku komandieri.

Militārajā parādē Cēsis soļoja vairāk nekā 250 Štāba bataljona, Instruktoru un Kājnieku skolas, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas un Zemessardzes 27. kājnieku un 54. inženiertehniskā bataljona karavīru un zemessargu, kā arī jaunsargi. Parādē piedalījās arī pārstāvji no Igaunijas un Dānijas brīvprātīgajām militārām organizācijām — no «Kaitselit» un Nacionālās gvardes.

Uzreiz pēc parādes, kuru noslēdza Gaisa spēku aviācijas bāzes helikoptera Mi-17 pārlidojums, varēja vērot arī Štāba bataljona Godasardzes rotas karavīru un Nacionālo bruņoto spēku orķestra defilē programmu, kā arī Cēsu Kultūras un tūrisma centra jauktā kora «Wenden» un Amatas vīru kora «Česis» priekšnesumu.

23. jūnijā militārajā parādē Valgā, kurā piedalījās vairāk nekā 1200 dalībnieku, Latvijas bruņotos spēkus pārstāvēja karavīri un zemessargi no Štāba bataljona, Sauszemes spēku kājnieku brigādes, Instruktoru skolas, kā arī no Zemessardzes 22., 25., 27. un 55. kājnieku bataljona un bruņoto spēku orķestra.

Tajā piedalījās arī karognesēji, kas nesa visu to valstu karogus, kuras piedalījās 1918.—1920. gada Neatkarības karā. Parādē plīvoja Igaunijas, Latvijas, Dānijas, Zviedrijas, Somijas, Lielbritānijas, kā arī ASV karogs.

Pēc parādes, kuru noslēdza militārās tehnikas demonstrējumi un NATO gaisa telpā virs Baltijas valstīm dežurējošo patrulldzīšanu pārlidojums, tās dalībnieki devās gājienā uz Latvijas pilsētu Valku otrā robežas pusē, kur nostājās ierindā Lugažu parkā. Netālu notika arī militārās tehnikas un bruņojuma izstāde, kuras apmeklētāji varēja baudīt lauka virtuvē pagatavotas pusdienas.

Sagatavojuši Ieva Plēsuma.

Foto — Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.

4. jūlijā Nacionālo bruņoto spēku Štāba bataljonā notika komandieru maiņas ceremonija, kurā komandiera pienākumus no majora Igora Kļaviņa pārņēma pulkvežleitnants Egils Kupčs.

Pulkvežleitnants E. Kupčs ir pieredzējis virsnieks ar

plašām zināšanām sakaru un informāciju sistēmu jomā. Bruņotajos spēkos viņš dien kopš 1992. gada. Kā instruktors viņš ir darbojies Siguldas sakaru mācības centrā, savukārt kā virsnieks dažādos amatos — gan Sakaru mācību centra Mācību daļas priekšnieka, gan Apvienotā štāba Sakaru un informācijas sistēmu pārvaldes vadības grupas priekšnieka amatā.

Pulkvežleitnanta E. Kupča ieguldījums Nacionālo bruņoto spēku attīstībā vairākkārt ir novērtēts ar Aizsardzības ministrijas un bruņoto spēku vadības atzinību, goda rakstiem un citiem apbalvojumiem.

Vienību veido tās karavīri, vēsture un tradīcijas, tādēļ nākamajam Štāba bataljona komandierim ceremonijā tika novēlēts arī turpmāk nodrošināt vienības uzdevumu izpildi, rūpēties par vienības personālsastāvu un tradīciju uzturēšanu.

Štāba bataljona komandiera pienākumus kopš 2011. gada pildīja majors I. Kļaviņš. Viņš ir teicami izpildījis sev uzticētos uzdevumus, izpelnījies gan bruņoto spēku komandiera atzinību, gan arī padotā personālsastāva un citu karavīru cieņu. Līdzšinējais bataljona komandieris turpmākos dienesta pienākumus pildīs kā štāba virsnieks NATO struktūrās.

11. jūlijā Liepājā svinīgā ceremonijā Jūras spēku flotiles komandiera amatā stājās komandkapteinis Juris Roze, nomainot līdzšinējo komandiera pienākumu izpildītāju — Krasta apsardzes dienesta priekšnieku komandkapteini Kasparu Zelču. Ceremonijā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds

Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandiera vietnieks, Apvienotā štāba priekšnieks brigādes ģenerālis Juris Zeibārts, bruņoto spēku regulāro spēku veidu komandieri un karavīri.

«Šodien Jūras spēku flotilē sākas jauns posms — flotiles komandiera pienākumi tiek uzticēti komandkapteinim Jurim Rozem, kas vairākus gadus aizstāvējis Latvijas intereses NATO štābos, kur guvis arī nenovērtējamu starptautisko pieredzi. Laikā, kad krīze Ukrainā ir mainījusi drošības situāciju reģionā, sabiedroto atbalsts mums ir ļoti būtisks,» sacīja aizsardzības ministrs.

Komandkapteinis Juris Roze bruņotajos spēkos dien kopš 1993. gada. Starptautisko pieredzi ieguvis, no 2011. gada dienot NATO štābos. Komandkapteinis J. Roze ir pildījis Jūras spēku flotiles štāba priekšnieka un Baltijas valstu jūras eskadras komandiera amata pienākumus. Militārās zināšanas papildinājis Nacionālās aizsardzības universitātes Apvienoto spēku štāba koledžā ASV un Beļģijas—Nīderlandes mīnu meklēšanas skolā. Apbalvots ar NBS komandiera goda zīmi.

«BALEX Delta 2014» —

naftas piesārņojuma seku likvidēšanas spēju pārbaude

Taivo Trams

Foto — Normunds Mežiņš.

Jūnija vidū Latvijas teritoriālajā jūrā uz ziemeļiem no Ventspils ostas un Latvijas piekrastē uz dienvidiem no Ventspils norisinājās starptautiskās mācības «BALEX Delta 2014», kurās Baltijas jūras naftas piesārņojuma seku likvidācijas flote, Latvijas gaisakuģi un sauszemes vienības pilnveidoja savas prasmes naftas piesārņojuma seku likvidēšanā atklātā jūrā un piekrastē. Salīdzinot ar līdz šim notikušajām šāda veida mācībām, «BALEX Delta 2014» ir solis uz priekšu, vides apdraudējuma novēršanai gatavojot arvien sarežģītākas operācijas un iesaistot arvien plašākus jūras, gaisa un sauszemes resursus.

Mācās strādāt vienotā komandā

Šogad Latvija bija apņēmusies organizēt «BALEX Delta» mācības, ko katru gadu

rotācijas kārtībā organizē kāda no 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) dalībvalstīm, stāsta Jūras spēku flotiles (JSF) Krasta apsardzes dienesta vides pārvaldības speciālists Ojārs Gerke. Mācību norisi jūrā, gaisā un uz sauszemes nodrošināja JSF

Krasta apsardzes dienests sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Valsts vides dienestu. Kuģu, gaisakuģu un sauszemes vienību koordināciju veica Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs (MRCC). Mācībās tika izpildīti visi izvirzītie

Mācībās tika izpildīti visi uzdevumi, atzīst Jūras spēku flotiles Krasta apsardzes dienesta vides pārvaldības speciālists Ojārs Gerke.

uzdevumi — Baltijas jūras valstu sadarbības spēju pārbaude Latvijas vadītā piesārņojuma seku likvidēšanas operācijā, Eiropas Savienības valstu apziņošana un resursu iesaistīšana, operācijas vadības un sakaru procedūru vingrināšana, personāla trenēšana un aprikojuma izmēģināšana reālos apstākļos. «Galvenais — lai lielas katastrofas gadījumā jūrā JSF Krasta apsardzes dienests būtu spējīgs vadīt starptautisku operāciju, kurā iesaistīti daudzu valstu ātrās reaģēšanas spēki,» atzīst O. Gerke.

Mācībās jūrā piedalījās septiņu Baltijas jūras valstu — Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Dānijas, Zviedrijas, Somijas un Polijas — kuģi, kā arī Eiropas Jūras drošības aģentūras kuģis. Imitētajos naftas piesārņojuma vākšanas darbos jūrā devās 16 kuģi, trīspadsmit no tiem — specializēti naftas produktu piesārņojuma savākšanas kuģi un kuģi, kas aprīkoti ar naftas savākšanas aprikojumu. Latviju mācībās pārstāvēja četri Jūras spēku flotiles kuģi, viens Valsts robežsardzes un viens Ventspils brīvostas kuģis. Visu starptautisko reaģēšanas kuģu floti jūrā vadīja komandieris notikuma vietā

Mācību plānošana šogad bijusi sarežģītāka, jo papildus tradicionāli izmantotajai tehnikai pirmo reizi norisē iesaistīta arī lidmašīna.

kptlt. Nauris Lakševics no Latvijas kuģa A-90 «Varonis». Mācību gaisa fāzi — naftas piesārņojuma apsekošanu no gaisa — nodrošināja Latvijas Gaisa spēku aviācijas bāzes helikopters un Vides risinājumu institūta lidmašīna, kas aprīkota ar tālās jutības aparatūru, kura spēj noteikt naftas produktu esamību uz ūdens virsmas. Piesārņojuma seku likvidācijas darbos un no piesārņojuma cietušo putnu glābšanā piekrastē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta vadībā strādāja JSF Patruļkuģu eskadras Jūras incidentu novēršanas vienība, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta un Valsts vides dienesta sauszemes vienības. Novērotāju statusā mācībās piedalījās 12 valstu pārstāvji, tostarp no Francijas, Krievijas, Portugāles, Lielbritānijas, Vācijas, kā arī no Eiropas Jūras drošības aģentūras. Kopējais mācību dalībnieku skaits bija ap 330 cilvēku, ieskaitot 50 novērotājus no ārvalstu organizācijām un Latvijas. Pateicoties Ventspils brīvostas pārvaldes pretimnākšanai, kuģiem bija iespēja izmantot ostas pietātnes un telpas, kā arī ostas akvatoriju airēšanas sacensību organizēšanai mācību noslēgumā, uzsver O. Gerke.

Popkorns ne tikai kinoteātri

Potenciālā piesārņojuma savākšana lielākoties notiek, mehāniski savācot naftas produktus un tādas ķīmiskās vielas, kuru īpašības līdzīgas naftai. Naftu parasti mācību laikā aizstāj popkorns bez sāls, eļļas vai citiem piemaisījumiem un garšvielām — šī viela ūdenī uzvedas visai līdzīgi gaišajiem naftas produktiem, turklāt nenodara nekādu kaitējumu videi. Šajās mācībās pirmo reizi mācību vēsturē veiksmīgi tika izmantots ievērojams popkorna daudzums — 20 kubikmetri. Tieši popkorns vislabāk imitē naftas piesārņojumu Baltijas jūrā, kur ir aizliegts izmantot jebkādas ķīmiskās vielas piesārņojuma atveidošanai uz ūdens virsmas.

Savukārt citu ķīmisko vielu noplūdes seku likvidācija pagaidām mācībās nav imi-

tēta. «Diemžēl citu bīstamo ķīmisko vielu neitralizēšanai mēs vēl neesam gatavi — Latvijā mums nav nedz tādas kompetences, nedz arī tehnikas. Ir dažas valstis, kas ir sasniegušas ļoti augstu līmeni ķīmisko avāriju seku likvidācijā, piemēram, Zviedrija, Vācija un Somija, bet ar ķīmiskām vielām, kas uzvedas atšķirīgi no naftas un naftas produktiem, īpašas mācības Baltijas jūrā pagaidām netiek rīkotas,» saka O. Gerke. Tiesa gan, tieši naftas un tās produktu noplūdes varbūtība Baltijas jūrā ir vislielākā, jo naftas produktu kravas aizņem būtiskāko apjomu jūras pārvadājumu nozarē.

Turpinājums 6. un 7. lpp.

Sākums 4. un 5. lpp.

Mācības norisinājās no 10. līdz 12. jūnijam. Trīs dienu periods ir tradicionālais šādu mācību ilgums, skaidro vides pārvaldības speciālists. Pirmajā dienā mācību dalībnieki ierodas mācību norises vietā, notiek visi nepieciešamie sagatavošanās darbi, kā arī plānošanas sanāksmes. Otrā diena ir pilnībā veltīta mācību uzdevumu izpildei, bet trešā — tradicionālajām airēšanas sacensībām mācību noslēgumā un kuģu publiskai apskatei. Šogad plānošana bijusi sarežģītāka, jo mācībās pirmo reizi Latvijas vēsturē tika izmantota arī lidmašīna — Vides pētījumu institūta lidaparāts «Britten-Norman Defender BN2T-4S», kas bāzējas Priekulu lidlaukā.

«Lidmašīnas izmantojām pirmo reizi šo mācību vēsturē Latvijā, un tas mums deva daudz jaunu iespēju — lidmašīna bija aprīkota ar īpašu aparātūru, tostarp speciāliem radariem, kas spēj konstatēt naftas piesārņojumu uz ūdens virsmas,» stāsta O. Gerke. Mācībās tika izmantots arī Gaisa spēku aviācijas bāzes helikopters *Mi-17*, aprīkots ar infrasarkanā radaru, kas spēj izšķirt ūdens virsmas temperatūras atšķirības. Visu gaisa operāciju koordināciju veica Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs.

Sacensībās lūst laivu duļļi

Mācību norises otrajā dienā agri no rīta kuģi devās jūrā uz mācību rajonu, kas atradās uz ziemeļiem no Ventspils ostas, Latvijas teritoriālajā jūrā. Atbilstoši mācību scenārijam atklātā jūrā netālu no Ventspils ostas bija notikusi tankkuģa un zvejas kuģa sadursme un jūrā noplūda aptuveni 10 tūkstoši tonnu jēlnaftas, izraisot ekoloģisku katastrofu. Daļa izlijušo naftas produktu izskalota krastā uz dienvidiem no Ventspils, tāpēc mācību dalībniekiem bija jāplāno darbi ne tikai jūrā, bet arī piekrastē. Speciālisti trenējās ne tikai izlijušo naftas produktu savākšanā, bet arī palīdzības sniegšanā ekoloģiskajā katastrofā cietušajiem putniem.

«Krasta darbu fāze tika uzsākta jau iepriekšējā dienā, gatavojoties piesārņojuma savākšanai piekrastē. Arī reālā negadījuma situācijā Latvija sākumā uz notikuma vietu nosūtītu savas nacionālās reaģēšanas vienības, un tikai pēc tam ierastos citu valstu vienības. Protams, realitātē visas operācijas prasa daudz vairāk laika, tāpēc trauksmes izziņošana un sagatavošanās noplūdušās naftas savākšanai piekrastē notika jau pirmajā mācību dienā,» paskaidro O. Gerke. Līdztekus pirmajā mācību dienā JSF Krasta apsardzes dienests sasauc Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra komiteju,

Mācību noslēgumā kuģus bija iespēja aplūkot arī ventspilniekiem un pilsētas viesiem.

kurā pārstāvēti kuģa negadījumā iesaistītie citu ministriju dienesti. Tika izspēlēts scenārijs, ka cietušajam kuģim nepieciešams piešķirt patvēruma ostu un katastrofas seku likvidācijai pieprasīt starptautisko palīdzību.

Otrajā mācību norises dienā gan krasta, gan jūras, gan gaisa fāze notika vienlaikus. Atbilstoši mācību uzdevumam JSF Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs veica naftas dreifa modelēšanu, prognozējot, kur nonāks izlijusī nafta. «Mācību norises rajonu sadalīja četros kvadrātos, savukārt kuģus — četrās grupās, no kurām katra strādāja savā kvadrātā, lai savāktu imitēto piesārņojumu. Savācām vairākus kubikmetrus popkorna, kas īsta piesārņojuma apstākļos būtu visai labs rezultāts vienas dienas darbam.» Pēc sešām intensīva darba stundām Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs izsludināja mācību beigas, un kuģi devās atpakaļ uz ostu, darbu pārtrauca arī seku likvidācijas komandas krastā. «BALEX Delta 2014» otrās dienas norises noslēdza mācību rezultātu apspriedi.

Mācību trešajā dienā ventspilniekiem un pilsētas viesiem bija iespēja aplūkot kuģus, kas piedalījās mācībās, kā arī noskatīties nu jau tradicionālās airēšanas sacensības Ventā, kurās piedalījās komandas no sešām mācību dalībvalstīm. Ventā, pilsētas centrā iepretī Ventas pilij, bija ierīkota ap 100 m gara trase. Šogad sacensību dalībnieku ciņasspars bija tik liels, ka sacīkšu gaitā tika salauzti seši airu duļļi Jūras spēku

Mācību centra airēšanas laivām. «Airēja jau arī lieli, spēcīgi vīri. Somijas komandā bija tādi augumā ap diviem metriem, taču tik un tā viņi bija tikai trešie. Labākā nu jau sesto gadu pēc kārtas bija Latvijas komanda no kuģa A-90 «Varonis», par nieka vienu sekundi apsteidzot igauņus,» stāsta O. Gerke.

Ar rezultātiem visi ir apmierināti

JSF Krasta apsardzes dienests ir ļoti apmierināts ar sasniegtajiem rezultātiem. Ierobežotā laikā no dažādu valstu kuģiem un dažādu organizāciju vienībām izdevās izveidot saliedētas reaģēšanas spēkus, katrai kuģu grupai, gaisa un sauszemes vienībai

Jūrā izplūdušais piesārņojums vispirms tiek ierobežots, tad — savākts.

atrodot atbilstošu uzdevumu, kas parāda, ka īstas nelaimes gadījumā iespējams attīstīt būtiskas reaģēšanas spējas un sasniegt labus rezultātus. Izcilu operācijas norisi savā kuģu grupā demonstrēja Latvijas kuģi A-90 «Varonis» un P-08 «Jelgava», kuriem pirmo reizi Jūras spēku vēsturē izdevies izveidot efektīvu kuģu formāciju kopā ar Somijas kuģi «Halli». «Manuprāt, pats svarīgākais tomēr bija tas, ka mūsu kuģu komandas redzēja, ka visas šīs zināšanas un prasmes var izmantot praksē, tas darbojas un dod labu rezultātu — jūrā izlijušu naftu labvēlīgos apstākļos patiešām ir iespējams ierobežot un savākt,» uzsver vides pārvaldības speciālists.

Ne mazāk nozīmīgs sasniegums ir apjomīgā un labi organizētā krasta mācību fāze, kur Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta vadībā kopā strādāja vairākas institūcijas. Lai apturētu naftas piesārņojuma tālāku izplatīšanos, krasta zona apdraudējuma vietā tika norobežota ar bonām. Pirmo reizi šo mācību vēsturē Latvijā notika arī imitēta ekoloģiskajā katastrofā cietušo putnu glābšana un aprūpes organizēšana. «Pavisam vingrinājuma gaitā tika savākti 15 «cietušie putni», pieci no tiem bija miruši, bet desmit tika nogādāti tālākai aprūpei. Parasti šādās nelaimēs izdzīvo ļoti neliels skaits atrasto putnu, kuri ir sasmērējušies ar naftu vai tās produktiem — viņiem

atdzīst ķermeņi, salīp spalvas, daļa arī ierīj naftu un saindējas. Parasti izdzīvo tikai 2—5% no cietušajiem putniem. Tomēr viņus glābt jāmēģina jebkurā gadījumā. Īpaši putnu migrācijas laikā pastāv iespēja, ka cietīs liels skaits putnu. Ja no, piemēram, 1000 putniem mēs varētu atkopt kaut vai 5% — tas jau būtu sasniegums.»

«BALEX Delta 2014» bija nozīmīga arī ar to, ka pirmo reizi Latvijā vides piesārņojuma noteikšanai tika izmantotas tālās jūtas novērošanas iekārtas no gaisa. Pirmo reizi vides monitorēšanai vienlaikus izmantoja arī divus lidaparātus. «Parasti piesārņotā rajona apsekošanai JSF Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas centrs izmanto helikopteru. Šoreiz mūsu veiktās darbības bija ļoti tuvas reālajai situācijai, kad no gaisakuģa jānosaka plankuma lūkums, dreifa virziens, forma, apjoms un krāsa. Tas tika izdarīts, izmantojot speciāli aprīkoto lidmašīnu, kura arī ierobežotas redzamības apstākļos vai tumsā būtu spējīga izpildīt šādu uzdevumu, tāpēc šīs spējas nepieciešams attīstīt. Arī lidmašīnas apkalpe bija gandarīta par mācību rezultātiem,» stāsta O. Gerke.

«Varbūt no malas var šķist, ka reizēm viss nenotika tik precīzi, kā bija ielānots. Piemēram, lidmašīnas un helikoptera izlidošana aizkavējās, jo tobrīd bija zemi mākoņi. Bet tā tas notiek arī reālajā dzīvē, nekas nenorit kā labi režisētā filmā — vienmēr var gadīties kāda kavēšanās vai traucēkļi, piemēram, slikts laiks vai augsti viļņi. Manuprāt, tas ir labi, ka mēs izejam ārpus noteiktā rāmja, ka mācību laikā rodas iepriekš neparedzētas situācijas, kuras nākas risināt tūlīt un uz vietas. Tieši tā rodas iemaņas, kas pēc tam var noderēt īsta apdraudējuma gadījumā,» rezumē Krasta apsardzes dienesta vides pārvaldības speciālists Ojārs Gerke. **ES**

Franču vēji Krievijas rokās

Francijas kuģu būvētāji pildīs vienošanos un piegādās Krievijai solīto — tā šā gada jūnijā paziņoja Francijas valdība. Solītais ir divi karakuģi, kuri Krievijas Jūras kara flotes vajadzībām tiek būvēti Francijas pilsētas Sennazēras ostas dokos. Jūnijā uz Franciju jau devās apmēram 400 Krievijas kara flotes jūras kājnieki, lai beigtu apmācību kursu darbam uz topošajiem desantkuģiem.

Krievija un Francija sarunas par šāda veida līguma noslēgšanu uzsāka 2007. gadā. Toreiz Krievija gribēja Francijā iegādāties lielāku skaitu karakuģu kopā ar visām kuģu oriģinālajās versijās esošajām militārajām mūsdienu tehnoloģijām. Mūsdienu tehnoloģijas un to izmantošana Krievijas bruņotajos spēkos esot liela problēma — tā norāda gan Rietumu, gan Krievijas neatkarīgie militārie eksperti, respektīvi, Krievijas armija

un kara flote it īpaši nav bruņota atbilstoši modernā kara prasībām. Sarunas tomēr noveda pie šāda Krieviju pilnīgi apmierinoša rezultāta. Vienošanās par divu universālo desantkuģu būvi un piegādi Krievijai tika parakstīta 2011. gada jūnijā starp Krievijas kompāniju «Rosoboroneksport» un Francijas kuģubūves uzņēmumu DCNS. Šī līguma kopējā summa ir 1,37 miljardi eiro (720 miljoni eiro par pirmo un 650 miljoni eiro — par otro kuģi). Paredzēta vēl divu analoģu kuģu būve pēc franču licences jau pašā Krievijā. Francijā uzskata, ka vienošanās par «Mistral» klases kuģu būvi un pārdošanu Krievijai ir toreizējā Francijas prezidenta Nikolā Sarkozy personīgs lēmums. Viņš bija ieinteresēts piesaistīt ārvalstu līdzekļus tobrīd krīzes nomāktajai Francijas kuģubūves industrijai, savukārt Krievija meklēja ceļus, kā iegūt jaunas tehnoloģijas sava militāri rūpnieciskā kompleksa vajadzībām. Turklāt

N. Sarkozy uzskatīja, ka šāda līguma parakstīšana ir sava veida Krievijas balva par viņa personīgo ieguldījumu Krievijas un Gruzijas militārā konflikta atrisināšanā 2008. gadā. Tādējādi tapa līgums, kuru jau kopš tā noslēgšanas brīža ļoti neviennozīmīgi uztver NATO valstīs un arī pašā Krievijā.

2010. gada janvārī Francijas Ārlietu ministrijas ierēdņi sarunā ar ASV Valsts departamenta pārstāvi Viljamu Bērnsu norādīja, ka līgums par kuģu piegādi Krievijai būtu «labas gribas žests attiecībā pret šo valsti, kuras flote atrodas bēdīgā stāvoklī». Savukārt Francijas atteikšanās gadījumā krievi šādus kuģus viegli pasūtīšot Nīderlandē vai Spānijā. ASV atvaļinātais admirālis Džeimss Beikers (NATO jūras spēku komandieris no 2009. līdz 2013. gadam) nesen paudis striktu viedokli, ka «tehnoloģijas un iespējas, kuras piedāvā «Mistral», nedrīkst tikt nodotas Krievijas Federācijai».

«Tā ir kļūda. NATO un Eiropas Savienības dalībvalsts pārdod uzbrukuma ieroci valstij, kur demokrātijas attīstības līmenis ir ļoti zems, un rezultātā mēs visi nejutīsimies droši,» atzina toreiz Rasa Jukņavičiene, Lietuvas aizsardzības ministre (2008.—2012.). Tieši Baltijas jūras reģiona valstis izrāda vislielākās bažas sakarā ar Krievijas pirkumu, jo pastāv iespēja, ka Krievija izvietos šos karakuģus Baltijas jūrā. Krievija gan apgalvo, ka vienu no «Mistral» klases kuģiem, kuram dots nosaukums «Vladivostoka» un kurš jau ir izmēģināts Francijas ūdeņos, dislocēs Klusā okeāna piekrastē un iekļaus Krievijas Klusā okeāna kara flotē. Vladivostokā jau tiekot būvēta šim kuģim domāta speciāla piestātne. Atbilstoši līgumam pirmo kuģi Krievijas pusei paredzēts nodot 2014. gada 1. novembrī.

Kur tiks dislocēts otrs Francijā būvētais Krievijas karakuģis — mūsu kaimiņvalsts bruņoto spēku vadība vēl nav oficiāli paziņojusi. Izskan versijas, ka to dislocēs Melnajā jūrā. Starp citu, kuģis nosaukts par «Sevastopoli» — kuģa vārda došana notikusi vēl pirms šā gada notikumiem Krimā, tāpēc ir visai neparasti, ka karakuģim dots citas valsts teritorijā esošas pilsētas nosaukums. Savukārt Krimas krīze skaidri parādīja — ja Krievijas rīcībā būtu šādas klases desantkuģis, tad tā daudz ātrāk spētu palielināt savu kaujas grupējumu pussalā, norāda militārie eksperti. Līdz ar to pastāv bažas, ka Krievija varētu izmantot šādu tās

bruņoto spēku rīcībā nonākušo jūras desanta pārvešanas kuģi savu ģeopolitisko mērķu realizēšanā. Atliek uzskaitīt, kuros ūdeņos savu robežu tuvumā Krievija šādu kuģus varētu izmantot: Klusā okeāna piekrastē, Melnajā jūrā un Baltijas jūrā.

Kad Ukrainas krīzes kontekstā aizvien skaļāk izskanēja viedoklis, ka būtu jāanulē vienošanās par franču karakuģu un militāro tehnoloģiju piegādi, Krievijas vicepremjers Dmitrijs Rogozins, kas pārbauda militāri rūpniecisko kompleksu, norādīja Francijas ārlietu ministram Lorānam Fabiusam, ka Parīzei vienošanās ir jāpilda, pretējā gadījumā Francijai būtu jāatdod jau daļēji samaksātā līguma summa un vēl jāsamaksā vairāki simti miljonu soda naudā — līgumā tāda iespēja ir paredzēta. Pēc tam Francijas aizsardzības ministrs Žans Īvs Ledriāns oficiāli paziņoja, ka Francija pildīs līgumu. To pašu apgalvoja arī Francijas prezidents Fransuā Olands.

Tomēr Krievijā nav viennozīmīgi pozitīvas attieksmes pret notikušo darījumu un Francijā būvēto karakuģu iepirkumu. D. Rogozins norādījis, ka, pēc viņa rīcībā esošās informācijas, «Mistral» klases kuģi nevar pilnvērtīgi darboties temperatūrā, kas zemāka par plus septiņiem grādiem, tātad tie nav izmantojami reģionā, kur plānota bāze vienam no šiem kuģiem — Vladivostokā. «Mistral» klases kuģiem ir dārga apkope un bieži jāveic oriģinālo detaļu nomaiņa, bet Krievijā tās pašreiz neražo.

Savukārt informācijas avots Krievijas militāri rūpnieciskajā kompleksā ziņu aģentūrai «Interfax» paudis, ka «Mistral» kuģu ekspluatācijā vajag aptuveni 50 dažādu smērvielu un degvielas veidu. To aizstāšana ar Krievijā ražotiem analogiem var izraisīt dzinēju un citu sistēmu bojājumus un rūpnīcas garantiju atcelšanu.

Krievijas Melnās jūras flotes bijušais komandieris admirālis Vladimirs Komojedovs šos kuģus nodēvējis ar «konservu bundžām», jo kuģiem, kas projektēti Francijas desanta helikopteru vajadzībām, ir vāja aizsardzība. Turklāt Krievijas lidaparāti ir garāki un smagāki. Krievu militārie eksperti izsaka arī viedokli, ka militārā ziņā šie kuģi Krievijai nav būtiski, bet to iegādāšanās nolūks bijis politisks, un to personiski veicinājis bijušais Krievijas aizsardzības ministrs Anatolijs Serdjukovs.

Neatkarīgais krievu militārais eksperts Aleksandrs Goļcs 2011. gadā izteica viedokli, ka «Mistral» iegāde veikta tādēļ, lai Krievijas jūrnieki iepazītu principiāli jaunas karadarbības tehnoloģijas uz jūras.

«Mistral» klases karakuģu iepirkums ir pirmais lielais uzbrukuma ieroču un tehnoloģiju iepirkums kopš aukstā kara sākuma, ko Krievija ir veikusi kādā no Rietumeiropas valstīm.

Pēc ārzemju preses materiāliem sagatavojis
Juris Ciganovs.

Foto — www.military-today.com

Uzziņai

Mistrāls — spēcīgs un auksts ziemeļrietumu vējš, novērojams Vidusjūrā pie Francijas krastiem.

Krievijas Federācijas Jūras kara flotēi būvēto «Mistral» tipa universālo desantkuģu galvenie tehniskie rādītāji:

kuģa tonnāža — 16 500 t (standarta), 21 300 t (pilna), 32 300 t (maksimālā);

korpusa garums — 199 m;

korpusa platums — 32 m;

korpusa augstums — 64,3 m;

borta augstums lidaparātu klāja līmenī — 27 m;

helikopteru angāra platība — 1800 m²;

dzinēja (dīzeļģeneratora) jauda — 20 400 ZS;

kuģošanas autonomija — 30 diennaktis;

apkalpe — 160 jūrnieki (20 virsnieki);

desanta apjoms — 450 cilvēki (īslaicīgi līdz 900 cilvēki).

Jaunsargu vasaras nometnes

Agra Lieģe

Foto — V. Meškovskis un V. Bartuševis.

Vasara jauniešiem ir pelnīts atelpas posms, kad var uz laiku aizmirst ikdienā deldēto skolas solu un atpūsties. Taču atpūta nav laiska zvilnēšana saulītē — un to var apliecināt vairāk nekā 2000 puīšu un meiteņu no 6500 jauniešiem, kuri darbojas jaunsargu kustībā visā Latvijas teritorijā. Viņi šovasar piedalās 32 jaunsargu nometnēs dažādos Latvijas reģionos, kurās gan aktīvi atpūšas, gan pavada laiku kopā ar vienaudžiem un iegūst arī vērtīgas zināšanas, prasmes un iemaņas.

Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra Jaunsardzes departaments šovasar nometnes organizē arī sadarbībā ar vairākām Latvijas vispārīgglītojošām skolām un nevalstiskajām organizācijām. Mūsu jaunsargi piedalās arī starptautiskās sadarbības nometnēs un sporta sacensībās ārzemēs — Igaunijā, Lietuvā, Zviedrijā, kā arī Lielbritānijā.

piedalās 1. un 2. mācību līmeņa aktīvākie un sekmīgākie jaunsargi, un nometņu dienas kārtībā tiek iekļauti dažādi uzdevumi un komandu spēles — orientēšanās sacensības, tūrisma šķēršļu josla, vasaras biatlons, airēšanas sacensības, rallijreids, pārgājieni ar uzdevumiem, peldēšanas stafetes, virves vilkšana, paintbols, «tautas bumba», minifutbols, nakts trauksme un citi pasākumi.

Lielākā jaunsargu nometne šovasar notika no 16. līdz 20. jūnijam pulkveža O. Kalpaka dzimtas mājās «Liepsalās» Ošupes pagastā, kas atrodas Madonas novadā, un tajā piedalījās ap 340 jaunieši. Viņu vidū bija arī puīši un meitenes no radniecīgajām Igaunijas jauniešu organizācijām — «Noored Kotkad» un «Kodutütred».

Arī Kalnciemā Jelgavas novadā aktīvās atpūtas nometnē, kas norisinājās no 11. līdz 14. jūnijam, piedalījās jaunieši no Igaunijas. Savukārt nometnē Litenē no 12. līdz 14. jūnijam jaunsargi iepazīna Nacionālo bruņoto spēku tradīcijas, gūstot padziļinātu izpratni par Latvijas armijas likteņgaitām.

salidojums «Sports mūs stiprina un vieno». Nometni vadīja 502. vienības jaunsargu instruktors Oskars Karls, asistēja instruktori Ēriks Grīnēvičs un Andris Marcinkevičs. Instruktoriem palīdzēja un notikumus nometnē iemūžināja bijušais jaunsargs Viesturs Bartuševis.

Nometnē piedalījās 65 Jelgavas novada jaunsargi no Elejas, Vircavas, Kalnciema, Platones, Zaļenieku, Ozolnieku, Valgundes, Līvberzes un Svētes jaunsargu vienībām. Nometnes mērķus — uzlabot jaunsargu fizisko sagatavotību ar dažādu sporta disciplīnu un spēļu palīdzību, kā arī nostiprināt un papildināt mācību gada laikā iegūtās teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas — sasniegt palīdzēja gan Nacionālo bruņoto spēku Speciālo uzdevumu vienības, gan arī Militārās policijas pārstāvji.

Nometnes laikā jaunsargi bija apmetušies divās lielās pašu uzceltās teltīs, kuras nācās uzturēt izcilā kārtībā — nometnē gan valdīja liela brīvība un jautrība, tomēr no jaunsargiem joprojām tika prasīta ierastā disciplīna. O. Karls pastāstīja, ka jaunsargi nodevušies dažādām sportiskām aktivitātēm un piedalījušies improvizētās sporta spēlēs. Nometnes otrajā dienā spēlējuši pat apstākļiem pielāgotu golfu, peldējušies kilometra attālumā esošajā meža karjerā, spēlējuši arī volejbolu pašu izveidotā laukumā.

Speciālo uzdevumu vienības vizīte

Nometnes otrajā dienā jaunsargus apmeklēja karavīri no Speciālo uzdevumu vienības, kuru vadītā nodarbība ilga trīs stundas. Oskara Karla jaunsargiem Speciālo uzdevumu vienības specifika gan nav sveša, jo viņu instruktors dienējis šajā vienībā. 2007. gadā viņš kļuva par jaunsargu instruktoru, bet saglabāja ar Speciālo uzdevumu vienības pārstāvjiem ciešu sadarbību. «Ši jaunsargu vienība tiek skolota Speciālo uzdevumu vienības garā,» atzīst instruktors. «Viņi ir ļoti labi morāli un fiziski sagatavoti militārai karjerai, kuru nereti izvēlas pēc skolas beigšanas.»

Pēc nodarbības teorētiskās daļas viesi vadīja koordinācijas vingrojumus — ar aizsietām acīm jauniešiem bija jāorientējas mežā un jāatrod ceļš, bet līdzsvara vingrojumā diviem dalībniekiem, stāvot uz kustīga balķa, bija jātuvojas balķa vidum, neļaujot tā galiem pieskarties zemei.

Jauniešiem un instruktoriem pārsteigumu, ierodoties nometnē, arī šoreiz sagādāja

No 8. līdz 11. jūnijam Igaunijas Aizsardzības ligas jaunatnes organizāciju «Kodutütred» (Dzimtenes meitas) un «Noored Kotkad» (Jaunie ērgļi) rīkotajā gadskārtējā vasaras nometnē piedalījās arī jaunsargi.

Nometnēs jaunieši nostiprina mācību gada laikā apgūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas, bet galvenais — nometnēs sastopas dažādu vienību jaunsargi, un tādējādi veidojas vienību sadraudzība. Nometnēs

Sports stiprina un vieno

No 10. līdz 13. jūlijam Kalnciema vidusskolas apkārtnē Valgundes pagasta Jelgavas novadā notika RJC Jaunsardzes departamenta 1. novada nodaļas nometne —

Diāna Vaide.

Valentīns Juščenko

Virsseržants Uldis Bertāns.

Instruktors Oskars Karls.

Kaprālis Mārtiņš Akermanis.

vairāki bijušie jaunsargi, kuri turpina militāro karjeru. Viņi mēdz ierasties kādā no jaunsargu vasaras nometnēm, lai satiktu instruktorus, palīdzētu tiem un dalītos pieredzē ar jaunsargiem.

Militārās policijas vizīte

Nometnes trešajā dienā pie jaunsargiem viesojās Militārās policijas pārstāvji, kas virsseržanta Ulda Bertāna vadībā demonstrēja ekipējumu, kā arī stāstīja jaunsargiem par sava darba specifiku. Jaunsargi varēja vērot, kā strādā robots, ko izmanto sprādzienbīstamās zonās, un kinologa apmācīts suns, kas palīdz sprāgstvielu meklēšanā. Tika demonstrēts arī sapiera — atmiņtāja aizsargtērps, pistoles un trieciensautenes, arī dienesta transporta līdzeklis. «Mēs šodien jaunsargiem demonstrējam, kā darbojamies ikdienā,» uzsvēra virsseržants Uldis Bertāns. «Viss demonstrētais ekipējums un aparātūra mums nepieciešami, braucot uz izsaukumiem. Taču ne mazāk svarīgi ir likt jaunsargiem saprast, cik atbildīgs ir šāds darbs, ka viss jādara ļoti mierīgi — sasteigt neko nedrīkst.»

Ieročus jauniešiem demonstrēja Militārās policijas pārstāvis kaprālis Mārtiņš Akermanis. «Esam šeit, lai padalītos pieredzē — lai jauniešiem rastos priekšstats par mūsu darbu un viņi zinātu, kādas karjeras iespējas sagaida militārajā jomā. Jaunsargi var ieročus apskatīt, izjaukt, padarboties ar tiem. Mums līdzī ir pistole, trieciensautene, elektrošoka ierīce, steki, ballistikais vairogs...

Ari lielais āmurs durvju uzlaušanai. Jauniešiem ir interesanti!»

Iespaidi

Pāris dienu laikā nometnē jaunsargi apguvuši visai daudz, tomēr Valentīns Juščenko no Elejas, kam šogad rit astotais gads Jaunsardzē, atzīst, ka «ši nometne vairāk ir sports un atpūta — militārās apmācības ir tāds kā fons». Valentīns ceturto gadu piedalās Jelgavas vasaras nometnē, un šogad septiņpadsmitgadīgais jaunsargs pirmoreiz darbojas kā instruktora palīgs. «Protams,

gadās sīkas ķibeles, kuras jāatrisina. Kāds pačīkst, cits jāprot disciplinēt. Bet ir daudz jautrības — vakar mežā spēlējām volejbolu ar dvieļiem un ar ūdeni piepildītiem baloniem, gājām uz karjeru peldēt... un pēc tam spēlēt futbolu!»

Savukārt Diānai Vaidei no Jelgavas, kas Jaunsardzē darbojas jau četrus gadus, ir liels prieks arī par nometnē apgūtajām zināšanām. Meitene ar lielu interesi klausījies Militārās policijas pārstāvju stāstītajā, savukārt iepriekšējā dienā Diānai patikusi orientēšanās mežā. «Orientēties man patīk vislabāk, ar to nodarbojos jau labu laiku. Esmu piedalījusies arī skolas orientēšanās sacensībās Ozolnieku mežā — toreiz ieguvu pirmo vietu!» Diāna šogad uzsāks mācības 10. klasē Kalnciema vidusskolā, kurā instruktors Oskars Karls no šā gada septembra sāks pasniegt jaunu mācību priekšmetu — Valsts aizsardzības mācību. «Man militārā vide ir ļoti iepatikusies,» piebilst Diāna. «Nezinu vēl tieši, kuru jomu izvēlēšos, bet jau tagad zinu, ka mana nākotne būs saistīta ar militāro karjeru.» **ES**

Abonēt var visās «Latvijas pasta» nodalās, kā arī internetā www.abone.pasts.lv un zvanot pa informatīvo tālruni 67008001

Ārvalstīs militāro žurnālu «Tēvijas Sargs» var abonēt pie redakcijas pārstāvjiem.

Abonēšanas cena Latvijā:		Abonēšanas cena ārvalstīs:	
1 mēnesim	— EUR 0,71	Eiropā	12 mēnešiem — EUR 41,00
6 mēnešiem	— EUR 4,27	ASV	12 mēnešiem — USD 68,00
12 mēnešiem	— EUR 8,54	Kanādā	12 mēnešiem — CAD 70,00
		Austrālijā	12 mēnešiem — AUD 73,00

Informācija uzzināma, arī zvanot pa tālruni +371 67335391 vai rakstot uz e-pastu: redakcija@sargs.lv

Vai jauna kara sākums?

Kaspars Odiņš,

speciāli «Tēvijas Sargam».

Foto — no G. Počepcova personiskā arhīva un interneta vietnēm.

Ukrainu profesors Georgijs Počepcovs apgalvo, ka Krievija īsteno Ukrainā jaunu mūsdienu kara formu — «jēdzienu karu» (*smislovaja vojna*) jeb kvazikaru —, un tas ir mērķēts gan uz esošo un potenciālo (nākamo) pretnieku, gan arī uz pašiem Krievijas iedzīvotājiem.

G. Počepcovs gan atzīst, ka jēdzienu kari ir gadsimtiem seni, un kā spilgtākos piemērus min kristietības izplatīšanu, kā arī *perestroiku* — reformu kustību PSRS 80. gadu otrajā pusē, kas beidzās ar pāreju uz jaunu iekārtu un lielvalsts sabrukumu. Tiesa, pāreju no pagānisma uz kristietību un *perestroiku* raksturo jaunu jēdzienu vērtību izplatīšana. Šobrīd Krievijā notiek pretējs process. G. Počepcovs uzsver, ka Maskavas īstenotā ekspansija tiek balstīta uz veciem un auditorijai zināmiem jēdzieniem — aktivizējot un uzturot padomju laiku mentālās konstrukcijas. Federālie kanāli šādas konstrukcijas pastāvīgi uztur, lai virtuālajā dimensijā saglabātu cilvēku atkarību no valsts, savukārt reālajā dzīvē to nodrošina attiecīgie likumi un kontroles mehānismi, kas ierobežo brīvā tirgus un demokrātijas attīstību valstī.

Pēc G. Počepcova atziņām, jēdzienu karš risinās trijās dimensijās — fiziskajā (reālā dzīvē), informatīvajā (ziņas) un virtuālajā (tēli, simboli). Līdz šim zināmajā karadarbībā masu mediji tikai atbalstīja militārās aktivitātes, bet tagad lomas mainījušās — militāristi tikai pabeidz galveno darbu, ko jau izdarījuši žurnālisti, polittehnologi un sabiedrisko attiecību speciālisti. Viens no jaunajiem ieročiem, kas veiksmīgi tika izmantots, ir kvazireferendumi, apgalvojot ukraiņu zinātnieks. Krimā tas it kā deva tautas atbalstu turpmākai militāristu rīcībai un nodrošināja totālu atbalstu Krievijas iedzīvotāju vidū.

Cita interesanta iezīme ir spilgtu tēlu radīšana jeb «iedegšana», kas momentāni iracionālā veidā mainīja ļaužu masu attieksmi. Maidanā tie bija snaiperu šāviņi, kas pilnībā nomelnoja prezidentu Viktoru Janukoviču tautas acīs. Savukārt Krievijas žurnālisti (Dmitrijs Kiseļevs, Arkādijs Mamontovs u. c.)

radīja šādus tēlus, izmantojot metaforas un simbolus («fašisti, neonacisti, banderovieši»), lai stāstītu par notikumiem reālajā dzīvē.

Jēdzienu karu virza uz priekšu tēli. «Režīmi var krist pēc viena cilvēka nāves vai arī pēc viena cilvēka pašsadedzināšanās. Tēli iedarbojas uz emociju pasauli, un tos nav iespējams racionāli skaidrot, proti, tēls ir simbols, kas tiek aktivizēts emociju dimensijā. Nāve un pašsadedzināšanās spilgti raksturo režīma cietsirdību. Ne velti Staļins augstu vērtēja savus rakstniekus, jo tie valstij piegādāja šos tēlus,» piebilst G. Počepcovs.

Vēl viens jēdzienu kara aspekts ir iracionālu baļu radīšana. Pētnieks skaidro, ka Krimas aneksijas laikā Ukrainas spēku komandieri gluži kā mantru atkārtot — ja izmantosim ieročus, būs tāpat kā Gruzijā. «Taču arī bez ieroču izmantošanas viss notika tāpat kā Gruzijā. Šīs nesaprotamās bailes paralizēja politiķu un militāristu rīcību.» Līdzīgi viduslaikos Čingishana karapulkam pa priekšu virzījās bailes ar baumām par viņa nežēlību pret to pilsētu iedzīvotājiem, kuri atteicās padoties. Šādu baļu sajūtu pastiprina medijos līdz maksimumam sakāpināta nenoteiktības sajūta, kas pārņem sabiedrību, skaidro G. Počepcovs. Tas tiešām bija izdevies saistībā ar Krimas aneksiju, un par to liecināja aptauju dati Krievijā, piemēram, 72% biroju darbinieku nespēja pilnvērtīgi strādāt, jo viņu uzmanību saistījuši ziņu izlaidumi.

Ukrainā jēdzienu karš tiek īstenots, nemitīgi interpretējot notikumus reālajā dzīvē. Pētnieks min šādus piemērus saistībā ar Krimu: masu medijos tika «dzēsta» bruņota spēka izmantošana, parādījās stāsti par

«zaļiem cilvēciņiem», tika dzēstas nelikumīgas darbības pazīmes ar jēdzieniem «tautas mērs», «tautas gubernators», «tautas pašaisardzība» un Krimas «atkalapvienošanās» ar Krieviju. Masu mediji pārspīlēti pastiprina pretnieka negatīvo raksturojumu ar jēdzieniem, kas padomju laikā izmantoti nacisma un totalitāru režīmu kontekstā, — «kaujinieki», «soda operācijas», «hunta», «pašpasludinātā Kijevas valdība», vienlaikus ir pārspīlēts uzsvars uz pozitīvo savā misijā līdz pat sakrālo simbolu izmantošanai — «Krima ir mūsu», «krievu jūrnieku pilsēta».

Taču vispirms jēdzienu karam rūpīgi jā-sagatavo kaujas lauks, piepildot to ar savu informāciju. Krievijā Jurija Levadas analītiskā centra aptauja aprīlī parādīja, ka 94% aptaujāto izmantoja federālos TV kanālus kā informācijas avotu par notikumiem Ukrainā un 70% uzskatīja, ka šie avoti bijuši objektīvi. To, ka Ukrainā risinājies jēdzienu karš, apliecinājis arī liels iesaistīto sabiedrisko attiecību speciālistu un polittehnologu skaits, no kuriem viens — Aleksandrs Borodajs — pat kļuvis par Krimas premjera padomnieku un pašpasludinātās Doņeckas republikas premjeru. A. Borodajs ir sen pazīstams ar citiem jēdzienu kara «ģenerāļiem» — Igoru Strelkovu un Krievijas «Pirmā kanāla» žurnālistu Mihailu Ļeontjevu (iekļauts melnajā sarakstā Ukrainā un Latvijā). Savukārt referendumu Krimā palīdzēja organizēt Kremlim pietuvinātā privātā komunikāciju grupa «*Tainij sovetņik*» (tsotvetnik.ru). Tās prezidents deputāts Leonīds Levins pazīstams ar saviem paziņojumiem, kuros atbalsta valsts īstenoto informatīvo politiku, piemēram, iniciatīvu ierobežot Wi-Fi piekļuvi.

Georgijs Počepcovs

Dzimis 1949. gadā Beregovojas ciematā Aizkarpato, Ukrainā.

Filoloģijas zinātņu doktors, Kijevas, Harkovas un Mariupoles universitāšu profesors. Ukrainas prezidenta Valsts pārvaldes nacionālās akadēmijas Informācijas politikas katedras vadītājs. Kopš 2002. gada Ukrainas prezidenta administrācijas Stratēģisko iniciatīvu pārvaldes vadītājs. Vieslektors Eiropas valstu, Krievijas un ASV universitātēs. Lasījis lekcijas arī Latvijas augstskolās. Vairāku zinātnisku darbu autors komunikācijas teorijā, to vidū, informatīvo un psiholoģisko karu jomā. Pazīstams arī kā bērnu literatūras rakstnieks.

G. Počepcovs atgādina, ka informatīvā lauka sagatavošana sākusies pirms vairākiem gadiem, atjaunojot tās vērtības, kas saturēja Padomju Savienību, lai izveidotu līdzīgu sabiedrības atkarību no Putina režīma. Vairākumam Krievijas iedzīvotāju, kas pagātnē atstāja savus sapņus par laimīgu dzīvi, šīs vērtības ir pieņemamas. Turklāt — kamēr valsts nodrošina pienācīgu labklājības līmeni, ir iemesls būt lojālam pret to. Krievijā ir arī izveidojusies īpatnēja situācija, kurā valsts vadītāja reitingi saglabājas augsti, neskatoties uz iedzīvotāju arvien sliktāku attieksmi pret pārējiem politiķiem un varas pārstāvjiem. To nosaka gan iekšējā ienaidnieka tēla uzturēšana, gan gadsimtiem senā formula «labais cars un sliktie bāļi». Emocionāli spēcīgākā vērtība, ko valdošais režīms apzināti mūrē pamatos jaunai mūsdienu krievu identitātei, ir «varonīgā uzvara pār fašismu taisnīgā Lielā Tēvijas karā». Attiecīgās informatīvās kampaņas sākušās, vēl gatavojoties Uzvaras dienas 60. jubilejas svinībām 2005. gadā, un vēršas plašumā, izmantojot arī kultūru un mākslu (sākot ar spriedzes filmām un popmūzikas koncertiem un beidzot ar jaunām mācību grāmatām un kultūras politikas nostādnēm) kā stratēģiskās komunikācijas instrumentus. Šīs kampaņas pavada militāri patriotiskā propaganda, kā arī iekšējo ienaidnieku (Michails Hodorkovskis, TV kanāls «Doždj», «Pussy Riot») un ārējo ienaidnieku (ASV, banderovieši, baltiešu nacionālisti) tēlu meklēšana. G. Počepcovs min Jurija Levadas analitiskā centra atziņu, ka izeja no šī strupceļa varētu būt spēcīgi ekonomiski satricinājumi valstī, kas sagraus sabiedrības uzticību režīmam un padomju sadales sistēmai, piemēram, pilnīgas maksas medicīnas ieviešana vai pensijas vecuma pacelšana.

Protams, Krievijā ir palikuši arī masu mediji, kuri, par spīti Kremļa spiedienam, mēģina objektīvi attēlot notikumus Ukrainā. Jēdzienu karā tie kļūst par iekšējiem ienaidniekiem. Varai lojālie masu mediji netieši, bet politiķi tieši apsūdz šos alternatīvo uzskatu paudējus naidīgā rīcībā pret Krieviju un kalpošanā Rietumu spēkiem. Deputāti no tribīnes ir pat uzskaitījuši šos iekšējos ienaidniekus, kā pirmos minot radio «Eho Moskvi», TV kanālu «Doždj» un laikrakstu «Novaja Gazeta».

Ukrainu profesors Georgijs Počepcovs norāda, ka Krievija turpina attīstīt jēdzienu kara resursus: 2014. gada maijā Krievijas Federācijas ģenerālštāba priekšnieks Valerijs Gerasimovs paziņoja par militārās darbības pārcelšanu arī informatīvajā telpā, izskanēja informācija par attiecīgu bruņoto spēku struktūru un zinātniskā potenciāla veidošanu.

— Vai varam saukt par karadarbību to informācijas plūsmu, ko Kremlim lojālie masu mediji izplata saistībā ar notikumiem Ukrainā?

— Tas vienlaikus ir gan informatīvais, gan arī jēdzienu karš, jo tiek aktivizēti pagātnes jēdzieni, šoreiz — padomju jēdzieni, tēli un to nozīmes, lai satuvinātos ar mērķauditoriju. Iedarbību redzējām Krimā — pretējo nometņu karavīri pat nemēģināja šaut viens uz otru. Vienlaikus TV kanālos tika atlasīta informācija, lai veidotu tādu notikumu ainu, kas ļautu īstenot militārās darbības.

— Kādas struktūras Maskavā plāno, vada un kontrolē jēdzienu karu Ukrainā? Nevar taču būt, ka visu iespēj Putina preses sekretārs Dmitrijs Peskovs. Acīmredzot ir izveidota profesionāļu komanda, kas īstenoja šo kvazikaru. Vai jums ir zināmi šo cilvēku vārdi?

— Jā, strādā vairāki cilvēki un PR kompānijas, kas, piemēram, nodrošināja Krimas referendumā norisi. Varu minēt arī to, ka pirms diviem gadiem Harkovā tika izveidota firma, lai nodarbotos ar tā saukto trollingu tīmeklī. Starp citu, arī kvazireferendumu tagad var iekļaut šī kara ieroču sarakstā, kas, veiksmīgi īstenots, leģitimē militāra spēka izmantošanu. Krievijā maijā notika starptautiskās drošības konference, kurā militāristi jau runājuši par tā dēvēto krāsaino revolūciju militāriem aspektiem.

— Kādi galvenie mērķi tika izvirzīti kara sākumā, un kādi tagad?

— Tika modelēta tautas revolūcija, lai attaisnotu bruņoto spēku rīcību. «Revolūcijas» līderi uzreiz kļuva par «tautas gubernatoriem» un «tautas mēriem». Šajā stadijā Krievijas

Sākums 12. un 13. lpp.

auditorijai vēl uzturēja ideju par «brālīgās tautas» glābšanu no «fašistiem un banderoviešiem» un Krimas aneksija tika saukta par «pievienošanu» vai pat «atkalapvienošanu». Kad attīstījās notikumi Ukrainas austrumos, leksika kļuva skarbāka — tika piesauktas Kijevas spēku «soda ekspedīcijas», kas auditorijai lika atcerēties Lielo tēvijas karu. Šobrīd galvenais uzsvars tiek likts uz upuriem mierīgo iedzīvotāju vidū un palīdzību bēgļiem no Krievijas puses. Vēl Pirmā pasaules kara laikā ir pārbaudīts, ka vislielāko iesaisti uz auditoriju atstāj karavīru pastrādātā vardarbība pret sievietēm, bērniem un sirmgalvjiem.

— Kādi mērķi šim jēdzienu karam bija attiecībā uz Ukrainas iedzīvotājiem?

— Jebkurā karā ir mēģinājumi radīt iespaidu, ka tas ir taisnīgs. Tāpēc Ukrainas iedzīvotājiem tika domāta tā informācijas plūsma, kas vērsta pret jauno varu, tas arī palīdzēja izveidot Ukrainā nelegitīmus vietvalžus — piemēram, Sevastopoles «tautas mēru», kas pēc tam visai dīvainā veidā parakstīja līgumu ar Putinu. Ukrainas valdība tika saukta par nelikumīgu vai par «huntu», tās bruņotie spēki īstenoja «soda operācijas».

— Vai jums bija iespēja izanalizēt, cik vērienīgi un mūsdienu tika izplānots un īstenots šis jēdzienu karš un kādi resursi tika izmantoti?

— Visi trīs federālie kanāli runāja tikai par Ukrainu — ziņas, «talk show» un dokumentālās filmas, proti, bija izmantoti visi žanri. «Talk show» programmās sākumā atļāva izpausties arī citādi domājošiem, taču pēc tam bija tikai viens skatpunkts. Izveidojās stingra informācijas ražošanas sistēma, kurā skatītājam nebija iespējas (un arī vēlēšanās) meklēt citu skatījumu uz notikumiem. Kas attiecas uz mūsdienu pieeju — fizioloģiski mēs būtiski neatšķiramies no cilvēkiem, kuri dzīvoja pirms tūkstošiem gadu, — mainās tikai informācijas piegādes līdzekļi, bet sāpīgie punkti paliek tie paši.

— Latvijā ir iesaistīti, ka Ukrainas puse katastrofāli zaudē jēdzienu karā. Kāpēc? Vai iespējams kaut ko mainīt?

— Šobrīd situācija ir krasi uzlabojusies. Lielāka uzmanība tiek pievērsta prepropagandai, kas atmasko Krievijas kanālu safabricētos materiālus — nereti mākslīgi izveidotos notikumus vai vispār — kadru izmantošanu no notikumiem citās valstīs. Ko vēl vajadzētu darīt? Nepieciešams vienots preses centrs, kas vienlaikus nodarbotos gan ar informēšanu, gan ar propagandas atspēkošanu

un atvieglotu vietējo un ārzemju žurnālistu darbu. Tagad kaut kas līdzīgs ir parādījies, taču to organizē brīvprātīgie, nevis valsts, kurai ir daudz lielāki resursi.

— Kā tas kļuva iespējams, ka žurnālisti, kuri vēl nesen bija kvalitatīvās žurnālistikas paraugi, piemēram, NTV kanālā, kļuva par jēdzienu kara kareivjiem?

— Tas, ka 300 žurnālistus apbalvoja ar slepeno rīkojumu, liecina par to īpašo lomu šajā karā. Šādā karā masu mediju devums ir svarīgāks par operācijām reālajā pasaulē. Federālie žurnālisti jau sen strādā «slēgtā» režīmā, veidojot varai nepieciešamo pasaules ainu. Tā arī ir īpaša māksla. Jo to visu nepieciešams darīt vienlaikus — modelējot vārda brīvību, turēt marginālās pozīcijās opozicionārus, viņu rīcību un paziņojumus. Mūsdienu valstī viņus nevar neparādīt, taču tas jādara tā, lai viņi jebkurā gadījumā izskatītos pēc zaudētājiem.

— Masu medijos izskanēja arī apgalvojumi, ka Ukrainas konflikts ir Putina Krievijas beigas. Vai arī šis kvazikarš tikai nostiprinās valdošo režīmu?

— Šajā situācijā notikumu attīstību nākotnē paredzēt ir ļoti grūti. Krima gan sašūpoja Putina režīmu, gan vienlaikus to stiprināja. Saskaņā ar aptaujām 80% Krievijas iedzīvotāju Krimas pievienošanu uztvēra ar sajūsmu, 20% — nē. Taču šādu kvazikaru kampaņu plānotājiem ir jādomā, ko viņi piedāvās iedzīvotājiem pēc, piemēram, pusgada. Ja nekas nenotiks, tad Putina reitings uzreiz sagrūs. Reitings arī momentāni kritīs, ja pasliktināsies ekonomiskā situācija valstī. Pētījumi ir pierādījuši, ka tādām valstīm kā Krievija, kuru ekonomika turas uz izejvielām, demokrātija nav nepieciešama, jo tās tāpat apmierina savu iedzīvotāju ekonomiskās vēlnes.

— Spriež, ka Krievijai labs iemesls uzsākt agresiju pret Krimu esot bijuši notikumi Maidanā kā saplānota sabiedriskā attiecību akcija, kas kļuva nekontrolējama.

— Līdz pat šodienai nav līdz galam skaidrs, kas noticis Maidanā. Tur bija trīs pagrieziena punkti, kas nez kāpēc virzīja šo akciju arvien tuvāk vardarbībai. Pirmais — tā ir studentu Eiromaidana izklīdināšana* ar pārspīlētu vardarbību. Otrais — sadursme Bankovas ielā prezidenta administrācijas ēkas priekšā**, kurā arī bija pārmērīga spēka izmantošana. Trešais — Molotova kokteiļu parādīšanās un to izmantošana no protestētāju puses. Jāpiemin arī snajperi***, kuri šāva gan uz protestētājiem, gan uz milicijiem. Tas viss izprovocēja konfliktu.

— ASV privātā izlūkošanas kompānija «Strategic Forecasting Inc.» savā interneta resursā bija izvirzījusi arī tādu versiju, ka Ukrainas konflikta pamatā ir īpašumu pārdale oligarhu vidū, no kuriem dažus sācis traucēt ar savām biznesa interesēm prezidents Viktors Janukovičs.

— Tā arī ir taisnība — konfliktu atbalstīja atsevišķi oligarhi, un to kontrolētās televīzijas ieņēma pozīciju nebūt ne varas pusē. Arī Petro Porošenko ar savu «Piekto kanālu» un Igors Kolomoiskis ar kanālu «1+1». Janukovičs ar savu varas balstīto biznesu praktiski nospieda šos oligarhus, tāpēc viņi atbalstīja «dumpi» pret viņu. Janukovičs uzbūvēja sistēmu, kas pumpēja naudu tikai vienā virzienā — viņam. Dabiski, ka tas nopietni iedragāja oligarhu gaidas, un viņi vairs negribēja Janukoviča atkārtotu ievēlšanu. Ir tāda likumsakarība: televīzija vienmēr atbalsta sabiedrībā dominējošo viedokli, nepieļaujot radikālos uzskatus. Vienlaikus revolūcijas vienmēr tiek organizētas ar saukļiem par taisnību, kas arī saista masas. Džons Rendons, kas ir galvenais Pentagona PR vīrs, nesen atzina, ka mūsdienās *statecraft* pārvēršas par *streetcraft*, un valdības intensīvi meklē veidus, kā iegūt efektīvus instrumentus darbam ar «cilvēku uz ielas».

— Ir arī uzskats, ka novājinātā Ukraina kļuvusi par kaujas lauku starp ASV un Krieviju cīņā par resursiem un tirgiem, kuru viena puse īsteno demokrātijas vārdā, otra — krievu vārdā.

— Jā, tas viss, ko jūs minējāt, pastāv. Arī šobrīd mums nezināmā Ukrainas nākotne, par kuru gadsimtiem ilgi bijuši kari — militārie, politiskie un reliģiskie. Taču tas ir tāds mistisks aspekts, kas pagaidām mums nav skaidri saredzams. Savukārt Krievijai tā ir nopietna ekonomiskā un politiskā problēma.

Ukrainas tirgus kopā ar Baltkrieviju un Kazahstānu izveidotu slēgtu un neatkarīgu ekonomisku telpu. Krievijai jebkuri Ukrainas panākumi ir kā izaicinājums tās attīstības modelim. Pagaidām Ukraina ir kā durvis, kuras Krievija un ASV rausta, katra grib tās atvērt uz savu pusi un aizvērt oponentam, apzinoties, ka kodolpretnieku nedrīkst iedzīt stūrī, jāļauj viņam atkāpties ar godu.

— Vai tagad nenotiek pretējs efekts — NATO izmanto situāciju Ukrainā, lai ar savām informatīvām kampaņām palielinātu ietekmi starptautiskā sabiedrībā, paplašinātu savu klātbūtni, pavairotu budžetu un citus resursus? Šādā situācijā sabiedrībai vajadzētu pastiprināti kontrolēt militāristus?

— Tieši tā. Katra iesaistītā puse centīsies šajā konfliktā smelties mācības un jaunas iespējas. Ļaudis uzplečos vienmēr ir grūti izkontrolēt, tā tas ir jebkurā valstī. Žurnālistiem ir jārokas dziļāk militāristu problēmās, cenšoties pārvarēt to pretestību.

— Aptaujas liecina, ka šis karš atstājis iespaidu uz attiecībām starp Krievijas un Ukrainas iedzīvotājiem. Vai šis sekas būs iespējams labot ar informatīvām kampaņām? «Aizmirsīsies» vai arī samierināšanās būs iespējama tikai pēc Putina režīma krišanas?

— Krievijas iedzīvotāji apsveica Krimas aneksiju, jo glabā sevī psihotraumu no PSRS sabrukšanas laikiem. Tāpēc ideja «Krima ir mūsu!» tika uztverta ar aplausiem. Psihotrauma nopietni valda pār pasauli. Britu un amerikāņu antropologs un psihologs Gregorijs Beitsons uzskatīja Versaļas līgumu par 20. gadsimta galveno notikumu, jo tad vāciešus aizvainoja, un tas noveda pie Otrā pasaules kara. Beitsons ir teicis: meklējiet masu aizvainojuma pun-

ktus, jo tieši tie noteiks turpmāko vēstures attīstību. Turpmākajai rīcībai vajadzētu sekot, taču mēs nezinām, uz kādas nots Ukraina un Krievija izies no savstarpējās cīņas. Domāju, ka salīgt mieru nebūs grūti, jo no vienas puses un no otras tiek pastāvīgi uzsvērtā mīlestība pret «brālīgo tautu» un noraidošā attieksme pret tiem, kas ir pie varas abās valstīs. Tas nav bijis karš starp divām tautām, bet gan bruņots konflikts starp atsevišķiem spēlētājiem. Starp citu, galvenie spēlētāji Donbasā — Borodajs [politologs un sabiedrisko attiecību speciālists Andrejs Borodajs] un Strelkovs [Krievijas bruņoto spēku ģenerālštāba Galvenās izlūkošanas pārvaldes, GRU, īpašo uzdevumu vienības virsnieks Igors Strelkovs] — nebūt neuztver šo karu kā konfliktu ar «slāvu brālīem». Viņi ir «militarizēti romantiķi», kuri metušies karot pret ļaunumu ne tikai Ukrainā, bet visā pasaulē, un par ļaunumu viņi sauc ASV. Viņi ir ideoloģiskie kaujinieki, nevis finansiāli stimulētie. Tas ir cits konflikta tips, nekā šķita no pirmā acu skatiena, un ar ideoloģiskiem spēlētājiem ir daudz sarežģītāk cīnīties nekā ar algotņiem.

— Rīgā janvārī tika atvērts NATO izcilības centrs stratēģiskās komunikācijas jautājumos. Mūsu politiķi min šo centru kā būtisku pretsparu Krievijas Kremļa izvērstam informācijas karam.

— Šis centrs nevar kalpot kā panaceja, jo, tāpat kā sabiedriskās attiecības, informatīvais karš ir pa pusei zinātne un pa pusei māksla. Tas pats Kiseļevs no Krievijas sabiedriskās televīzijas darbojas kā dzejnieks, izmantojot simbolus un metaforas. Tieši tāpēc viņa teikto nevar atspēkot vienkārši ar faktiem. Latvijai nepieciešami tieši tādi paši dzejnieki — propagandisti. Citiem vārdiem, propagandas mākslai var likt preti tikai līdzīgu mākslu, ko nevar izskaitļot neviens centrs.

— Rakstā «Pirmais jēdzienu karš pasaulē» jūs minat, ka Krievijai ir projekts integrēt Ukrainu. Vai Putinam ir arī Baltijas valstu integrācijas projekts, vai arī dalība NATO un ES ir Latvijas un mūsu kaimiņu droša garantija?

— Jebkurām prognozēm nav tik lielas ticamības pakāpes, kā tas šķiet no malas. Taču draudiem ir gan, un valstij jāreaģē uz tiem. Jāapzinās savi vājākie punkti, un jāmēģina šajās jomās vairot potenciālu. Latvijai ir jāspēr solis preti krievu iedzīvotājiem, mēģinot izveidot savu šiem iedzīvotājiem interesantu informācijas plūsmu, arī citus TV raidījumus un seriālus ar galveno mērķi izveidot citu identitāti — Latvijas krievus.

— Vai tagad vispār ir iespējams turēties pretī Kremļa informatīvā kara kampaņām ne vien Ukrainā, bet arī citur bijušās PSRS teritorijās? Vai īstais brīdis pretsparam jau nav nokavēts?

— Vajadzētu turpināt vairot savus informatīvos resursus un paplašināt pašu ražoto saturu masu medijos, kā arī veicināt savu bestselleru un TV seriālu ražošanu,

popularizēt savus viedokļu līderus. Tas viss jādara vienam mērķim — veidot savu pasaules modeli, un tādā gadījumā nekādi sveši ziņu raidījumi nespēs ietekmēt auditoriju. **IS**

* Pērn naktī uz 30. novembri milicijas speciālā vienība «Berkut» īpaši nežēlīgi izklīdināja studentu akciju, sitot protestētājus ar stekiem un spārdot kājām. Cieta ap 30 cilvēku, 7 nonāca slimnīcā.

** 1. decembrī «Berkut» izmantoja asaru gāzi un trokšņa granātas, lai izklīdinātu protestētājus pie prezidenta administrācijas ēkas.

*** Šā gada 20. februārī no nenoskaidrotu snaiperu uguns gāja bojā vairāki masu protestu dalībnieki.

«Vilki» dzied jūras arāju dziesmas

Nācis klajā vīru kopas «Vilki» jaunais albums «Jūras vilki». Mēs visi pazīstam šos vīrus kā latviešu karavīru dziesmu dziedātājus un popularizētājus, bet jaunais veikums ir nedaudz neparasts — šoreiz «Vilku» albums ir veltīts ne mazāk vīrišķīgai profesijai, proti, jūrasbraucējiem. Latvieši taču kopš laika gala ir bijuši ne tikai druvu kopēji, bet arī jūras arāji. Jau viduslaikos visas Baltijas jūras krastā dzīvojošās tautas esot baidījušās no kuršu jūras sirotājiem — tā vēsta senās hronikas. Jūras tuvums vienmēr vilinājis latviešu jaunekļus izzināt, kas īsti slēpjas aiz vietas, kur «jūra savienojas ar debesīm». Jūra vienmēr mūs ir barojusi, un vienmēr mums, latviešiem, bijuši savi jūras kapteiņi un jūras melnā darba darītāji.

«Mūs pazīst kā latviešu nacionālā lepnuma un latviskās pašapziņas popularizētājus, bet mēs domājam, ka arī mūsu jūrnieki šajā lietā var dot krietnu ieguldījumu,» saka vīru kopas «Vilki» dalībnieks Andris Balcers, viens no šī albuma iniciatoriem. «Pirms divdesmit gadiem man rokās nonāca kāda grāmata par latviešu jūrniecību, un es biju stipri pārsteigts par to, cik bagāta ir latviešu jūrniecības vēsture. Latvieši vienmēr būvējuši kuģus un ar šiem kuģiem gājuši tāltālās jūrās. Katram latvietim rados var atrast kādu strēlnieku, leģionāru vai nacionālo partizānu, tāpat mums katram ir arī kāda saistība ar jūrasbraucējiem. Mans tēvabrālis bija jūrnieks Latvijas tirdzniecības flotē, okupācijas laikā padomju vara viņu represēja, un viņa dusas vieta ir kādā no Sibīrijas lēģeriem. Viena no domām sākumā bija godināt mana onkula piemiņu, taču galvenā ideja bija nest Latvijas jūrnieku slaveno veikumu tautā. Lai varam lepoties, ka esam latvieši, dzīvojam šeit un mums ir tik slavena vēsture,» skaidro Andris Balcers.

Jaunajā albumā ietvertas 18 dziesmas no folkloras līdz ziņģēm — šis ir pirmais mūzikas albums, kurā iekļauts tik liels skaits latviešu jūrnieku dziesmu. «Mēs vācam latviešu karavīru dziesmas, un, iecerot šo albumu, bija bažas, ka latviešiem tik daudz jūrnieku dziesmu nemaz nav. Bet ir, pat ļoti daudz! Manās rokās reiz nonāca 1914. gadā izdotā grāmata, kurā bija apkopotas latviešu jūrnieku dziesmas ar notīm. Arī no šīs krievu cara laikā iznākušās grāmatas mūsu albumā iekļautas trīs dziesmas. Latviešu jūrnieku dziesmas ir vākusī arī folkloras kopa «Budēļi». Tās dalībnieki pierakstīja dažādas dziesmas

no vecajiem libiešu jūras kapteiņiem, intervēja bijušo Latvijas Kara flotes zemūdenes «Ronis» komandieri Hugo Legzdiņu, kurš arī bija vācīs senās jūrnieku dziesmas. Tā nu izrādījās, ka jūrnieku dziesmu mums, latviešiem, ir vesels pulks. Mūsu albumā iekļauta pat viena latviešu jūrnieku kara dziesma,» stāsta Andris Balcers.

Albums «Jūras vilki» nav tapis profesionālā ierakstu studijā, bet gan Gaujas krastā, vīru kopas «Vilki» ilglaicīgā sadarbības partnera, skaņu ierakstu meistara Tāla Timrota lauku mājās «Lejzemnieki». Tieši vīru kopas «Vilki» dalībnieku ideja bija ierakstīt savu jauno albumu nevis profesionālā studijā, bet gan tādā vietā, kur visa atmosfēra un dabas tuvums piešķir šai mūzikai kādu īpašu noskaņu. «Zīmīgi ir tas, ka Tāla māja ir Gaujas krastā, un tas uzreiz mums raisīja asociācijas ar jūrnieku dzīvi. Galu galā, ar Gauju jāsāk, tālāk jau var iet jūrā... Un tā mēs ierakstījām!» intervijā Latvijas Televīzijai stāsta vīru

kopas «Vilki» dalībnieks Gundars Kalniņš.

Vīru kopas «Vilki» pirmsākumi meklējami 1980. gadā, kad Engurē tika izveidots leģendārā latviešu strēlnieku vadoņa pulkveža Jukuma Vācieša vārdā nosauktais etnogrāfiskais ansamblis. Ansambļa puiši kopš sava kolektīva sākuma par repertuāra pamatu bija izvēlējušies izzināt, vākt un izpildīt latviešu karavīru dziesmas, par ko okupācijas gados saņēma ne mazumu pārmetumu no padomju drošības iestādēm. Pēc dažādām čekas provokācijām ansamblis pārtapa par folkloras kopu «Liepavots», bet pēc valsts neatkarības atjaunošanas 1992. gadā pārauga «Vilkos». Šobrīd vīru kopā «Vilki» dzied septiņi dalībnieki, kuriem tuva ir karavīru dzīvesziņa. «Vilki» ir daudzu starptautisku mūzikas festivālu dalībnieki, ierakstījuši un izdevuši arī vairākus dziesmu albumus.

Sagatavojis **Juris Ciganovs**.

Foto — **Normunds Mežņiņš**.

Tēvijas Sargs

Par norisēm štāba un apgādes kuģa

«Virsaitis» dzīvē

Šā gada janvāris bija nozīmīgs Jūras spēku Mīnu kuģu eskadras štāba un apgādes kuģim A-53 «Virsaitis» — kopā ar savu kuģa krustmāti Vitu Jermoloviču komanda Liepājā atzīmēja kuģa 11. gadadienu. Par atbildes vizīti var uzskatīt dienu, kad kuģa komanda sagādāja pārsteigumu kuģa krustmātei, ierodoties pie Vitas Jermolovičas Rīgas Tūrisma un attīstības birojā «Live Riga», lai sveiktu viņu dzimšanas dienā. Vita Jermoloviča ir viena no pirmajām kuģa krustmātēm, kas Jūras spēku krustmāšu saimē tika uzņemta 2003. gadā, kad Latvijas Jūras spēki saņēma kuģi «Virsaitis». Kuģis tika pārņemts no Norvēģijas Karaliskajiem jūras spēkiem, kur tas savus uzdevumus pildīja kā mīnu licējs. Tas būvēts Norvēģijā, Bergenā 1978. gadā. Latvijas Jūras spēkos «Virsaitis» pilda štāba un apgādes kuģa funkcijas.

2013. gadā kuģim «Virsaitis» notika komandieru maiņa, komandleitinants Edgars Miemis pēc sekmīgas kuģa operacionālās pārbaudes Beļģijā nodeva to tālākai komandēšanai komandleitināntam Gvido Ļaudupam.

Šogad «Virsaitis» savus uzdevumus pildījis, piedaloties mīnu meklēšanas operācijā «Open Spirit», mācībās «Namejs» un jūras piesārņojuma novēršanas mācībās «BALEX Delta». Savukārt šā gada otrajā pusgadā kuģa komanda bez kārtējo uzdevumu izpildes uzsāks gatavošanos, lai 2015. gadā piedalītos BALTRON projektā, nodrošinot Baltijas valstu pretminu darbības eskadras štāba kuģa funkcijas.

Kuģa komandieris komandleitinants Gvido Ļaudups.

Foto — no kuģa «Virsaitis» arhīva.

Kājniņu kaujas bruņumašīnas «Puma» debija Parīzē pēc veiksmīgiem izmēģinājumiem tuksnesī

Vācijas armijas vajadzībām sērijveidā ražotā jaunā kājniņu kaujas bruņumašīna «Puma» pirmo reizi bija apskatāma šī gada «Eurosatory» izstādē Parīzē.

Bruņumašīna «Puma» sasniegusi ļoti labus kvalitātes rādītājus jebkuros klimatiskajos apstākļos — tās karstuma izturības (Apvienotajos Arābu Emirātos 2013. gadā), aukstuma (Norvēģijā 2012. gadā) un atklātās liesmas izturības spēju izmēģinājumi notika sadarbībā ar Bundesvēra apgādes dienesta ekspertiem.

Jauno kājniņu kaujas bruņumašīnu raksturo izcila taktiskā mobilitāte, maksimāla apkalpes aizsardzība un spēcīga uguns jauda, tādējādi tā ierindojama īpašā bruņumašīnu kategorijā.

Kājniņu kaujas bruņumašīna «Puma» izmantoto tehnoloģiju ziņā ir līderpozīcijās — ar ļoti efektīvu moduļārās aizsardzības koncepciju, tālvadības sistēmu, torni, aprikoju ar ieroču stabilizācijas sistēmu, un 30 mm automātisko lielgabalu, kas spēj šaut ar ABM (Air Bursting Munition) munīciju, kā arī nodalītu ritošo daļu ar hidropneimatisko triecienu absorbētajelementiem un, svarīgākais, ar tās kompakto un jaunizveidoto MTU (Motoren- und Turbinen-Union GmbH) galveno dzinēju (800 kW).

Vēl kāds būtisks bruņumašīnas «Puma» koncepcijas aspekts ir tās kaujas sakaru spējas, tostarp kaujas vadības, nākotnes karavīru sistēmu un digitālo sakaru iekārtas. Šīs jaunās kājniņu kaujas bruņumašīnas īpašības nodrošina tai iespēju kļūt par mūsdienu karadarbības norišu noteicošo elementu.

Lai palīdzētu karavīriem izkopt savas prasmes, bruņumašīnu ir iespējams izmantot arī mācību režīmā, padarot to par autonomu apmācības platformu. Turklāt īpaša tikla tehnoloģija ļauj mācību nolūkos to savienot pat ar četriem transportlīdzekļiem. Papildus bruņumašīnas apkalpes apmācībai ir pieejami uzlabotie simulatori, piemēram, vadišanas simulators un datoru mācību līdzekļi.

Bruņumašīnu «Puma» raksturo izcils pilnveidošanas potenciāls — tā tuvākajās desmitgadēs spēs cīnīties pret nākotnes izaicinājumiem un saglabās savu kaujas gatavību.

«Puma» ir visai ietilpīga, tās iekšiene ir aptuveni deviņus kubikmetrus liela, kas ļauj integrēt dažādu iekārtu kompleksus atbilstoši izmantošanas mērķiem — sākot ar mobilo taktisko operāciju centru, kaujas ātrās palīdzības transportu vai bruņotu kaujas tehnikas remonta sistēmu.

Kājniņu kaujas bruņumašīnas «Puma» ir pasaulē unikālas partnerības — divu Eiropas ražotāju «Krauss-Maffei Wegmann» un «Rheinmetall» — kopprodukts. «PSM Projekt System & Management GmbH» ir kopuzņēmums, kas dibināts, lai pārvaldītu «Puma» Vācijas iepirkuma projektu no darbuzņēmēja puses; uzņēmuma akcijas līdzīgās daļās pieder šiem diviem ražotājiem.

Pēc «Rheinmetall AG» 2014. gada 12. jūnija preses paziņojuma.

Tulkojis NBS rezerves virsliecinants Kārlis Līdaks.

Latvijas Kara muzejā — konference par Pirmo pasaules karu

Šogad Eiropā atzīmē Pirmā pasaules kara sākuma simto gadadienu. Tas bija pirmais visaptverošais globālais militārais konflikts, kurā piedalījās 40 pasaules valstis, un ar dažādu intensitāti karadarbība risinājās visos kontinentos. Kara rezultātā Eiropā un Āzijā sabruka četras līdz tam varenas impērijas: Krievija, Vācija, Austroungārija un Osmaņu impērija, līdz ar to mainot pasaules karti. Pēc šī kara pasaule vairs nekad nebija tāda kā agrāk.

Pieminot šo nozīmīgo vēstures notikumu, 26. un 27. jūnijā Latvijas Kara muzejs sadarbībā ar Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti rīkoja starptautisku zinātnisku konferenci «Sabiedrība, karš un vēsture: Pirmā pasaules kara militārās, politiskās un sociālās norises Baltijas reģionā (1914—1918)». Šī konference kļuva par vienu no lielākajiem akadēmiskajiem vēsturnieku pasākumiem šogad.

Konferencē ar saviem priekšlasījumiem piedalījās vēsturnieki no desmit valstīm: no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas, Polijas, Vācijas, Šveices, ASV, Francijas un Krievijas Federācijas. Konferences darba gaitā nolasītie priekšlasījumi bija sadalīti vairākās nosacītās daļās, no kurām katrā aptvēra noteiktu problēmu grupu: kara dalībvalstu bruņotie spēki un karadarbība Baltijas reģionā, karš un politika, karš un sabiedrība, Pirmā pasaules kara vēstures avoti. Konferences dalībnieki savos priekšlasījumos galvenokārt analizēja situāciju Baltijas reģionā. Tieši Baltijas reģions bija viens no tiem Eiropas rajoniem, kuru Pirmā pasaules kara procesi un norise skāra visintensīvāk. Turklāt šis karš bija pirmais cilvēces vēsturē, kad karadarbībā tika iesaistītas ne tikai armijas frontēs, bet tas skāra pilnīgi visas tautsaimniecības nozares un pilnīgi visus

iedzīvotājus bez nacionālām, reliģiskām vai sociālām atšķirībām. Aplūkoto jautājumu loks bija ļoti plašs. Referenti stāstīja par vācu armijas militārajām kampaņām Latvijā Pirmā pasaules kara laikā (Džeimss Korums, ASV), karojošo pušu kara flotes darbību Rīgas līcī (Valdis Bērziņš), radioizlūkošanas aizsākumu Baltijas jūras reģionā (Ivo Jūrvē, Igaunija), par latviešiem — Krievijas augstākā militārā apbalvojuma kavalieriem (Jānis Hartmanis) un baltkrievu vienību veidošanos Krievijas armijas sastāvā (Oļegs Latišonoks, Polija). Vairāki priekšlasījumi bija veltīti arī mūsu valsti arvien lielāku atzinību gūstošai vēstures nozarei, proti, sociālo norišu pētīšanai: kultūra un izglītība vācu okupētajā Kurzēmē (Klāvs Zariņš), Rīgas sabiedriskā dzīve kara laikā (Jans Kusbers, Vācija), vācbaltiešu uzskati un nostāja kara laikā (Jirgens fon Ungerns-Šternbergs, Šveice; Raimonds Cerūzis), igauņu tautības karagūstekņu dzīve pēc viņu no gūsta atsūtīto vēstulju analīzes (Līzi Eglita, Igaunija), kara ietekme uz nacionālās simbolikas veidošanos (Tālis Pumpuriņš).

Atsevišķa konferences sadaļa bija veltīta Pirmā pasaules kara materiālo liecību un piemiņas vietu saglabāšanai. Par to referēja Dagnis Dedumietis, Mārtiņš Mintauris, Andris Šnē un Juris Ciganovs. Šādu kultūrvēsturisku liecību saglabāšanai ir liela nozīme ne tikai militārās vēstures pētniecībā, bet arī novadpētniecībā un provinču tūrisma industrijas attīstībā.

Pirmā pasaules kara izpētes galvenajām problēmām savā priekšlasījumā pieskārs Ēriks Jēkabsons. Viņš uzsvēra, ka šī vēstures posma izpētes process vēl ne tuvu nav noslēdzies un ir ļoti daudz vēl neizpētītu jautājumu par kara norisēm gan Latvijas mērogā, gan visa reģiona kontekstā.

Tieši šīs atziņas var minēt kā galvenās konferences: vēl ir ļoti daudz pētāmā un izziņāmā. Kara sekas bija arī jauna Eiropas ģeogrāfiskā karte: sabrukušo impēriju vietā radās vesela virkne jaunu valstu, tai skaitā arī Latvija. Savukārt tiešas Pirmā pasaules kara sekas ir arī karu zaudējušās Vācijas un kara rezultātā varu ieguvušo Krievijas lielinieku centieni revidēt kara iznākumu, kas pēc dažiem gadu desmitiem noveda pie jaunas globālas militārās sadursmes. Latvijas kontekstā kara sekas bija milzīgie cilvēku un materiālie zaudējumi, no vienas puses, bet no otras puses — arī Latvijas valstiskuma rašanās bija kara sekas.

Konferences dalībnieku priekšlasījumus izvērstā veidā izdos atsevišķā rakstu krājumā. Izdevumu paredzēts laist klajā šā gada beigās Latvijas Kara muzeja apgādā.

Sagatavojis **Juris Ciganovs**.
Foto — **Normunds Mežiņš**.

Latvijas Strēlnieku apvienībai aprit ceturtdaļgadsimts

Taivo Trams

Foto — Normunds Mežiņš.

Lai gan vairākums biedru ir kungi cienījamos gados, organizācijas entuziasmu tas nemazina. Pagātnes tradīciju kopšana, vēstures apzināšana un vērtību nodošana jaunākajām paaudzēm — tie ir Latvijas Strēlnieku apvienības (LSA) būtiskākie uzdevumi. 10. jūlijā Latvijas Kara muzejā apvienība atskatījās uz aizvadītajiem 25 gadiem kopš savas dibināšanas. Zīmīgi, ka LSA jubilejas svinības notika vienā dienā ar Latvijas armijas 95. dzimšanas dienu.

Atceroties LSA dibināšanas laiku, apvienības priekšsēdētājs Jānis Aivars Baškers kā galveno dzinuli dibināšanas lēmumam min vienkāršo patiesību — tolaik karavīri nevarēja palikt malā no lielā pārmaiņu procesa. Izskanējis aicinājums apvienoties Latvijas karavīriem, kuri dažādos laikos karojuši dažādu valstu armijās, nereti arī viens pret otru. «Mūsu rindās bija vīri, kas cīnījušies Otrajā pasaules karā, — Sarkanās armijas 43. gvardes latviešu strēlnieku divīzijas karavīri. Biedrības pirmajos gados mūsu vidū bija pat Pirmā pasaules kara un Brīvības cīņu veterāni.»

LSA priekštece ir Latviešu veco strēlnieku biedrība, kas darbojās līdz Latvijas okupācijai pēc Otrā pasaules kara. Veidojot apvienību, tās dibinātāji centušies vadīties pēc Latviešu veco strēlnieku biedrības stratēģijas un idejām.

«Gribējām apvienot visus Latvijas karavīrus. Tagad jau skaidrs, ka tie bija savā ziņā tādi kā Atmodas ideāli, kas dzīvē grūti realizējami, tomēr aicinājums ir aktuāls joprojām,» uzsvēra J. A. Baškers.

LSA savā darbā atbalstīja Latvijas Tautas frontes programmu un Latvijas virzību uz neatkarību, bet par apvienības dalībnieku varēja kļūt Latvijas pilsonis, kurš atbalsta šīs idejas. Pēc šiem 25 gadiem LSA ir nodaļas Liepājā, Jelgavā un Valmierā, kopa Ilūkstē, kā arī biedri vēl daudzās citās Latvijas vietās. Savā ikdienas darbā LSA cenšas atbalstīt un organizēt daudzveidīgus audzināšanas pasākumus, aktīvi sadarbojas ar Jaunsardzi un cenšas nodot tradīcijas un vēsturisko atmiņu jaunatnei.

Aizvadīto gadu laikā LSA piedzīvojusi lielas izmaiņas valdes un biedru sastāvā, daudzi dibinātāji un atbalstītāji pa šiem gadiem ir zaudēti, tādēļ LSA ik gadu piemin aizgājušos. Arī jubilejas pasākums nebija

izņēmums — ar labu vārdu pieminēja gan tos, kas jau aizsaulē, gan arī LSA biedrus, kuri nevarēja piedalīties svētkos veselības stāvokļa dēļ.

J. A. Baškers izteica pateicību arī visiem, kas laika gaitā snieguši atbalstu un palīdzību apvienībai, tostarp Aizsardzības ministrijai (AM) un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, kuru pretimnākšana, nodrošinot transportu, ļāvusi organizēt daudzus pasākumus un īstenot vairākas ieceres, kas citkārt būtu palikušas tikai idejas līmenī.

Sveicot LSA gadadienā, AM parlamentārais sekretārs Andrejs Pantelējs atminēja, ka pats bijis ļoti aktīvs tā laika notikumu dalībnieks un labi atceras, cik Tautas fronteī tolaik bijis svarīgi, lai Latvijas neatkarības centieniem un ideāliem tiktu piepulcināti arī dažādu armiju karavīri no Latvijas. Vai-cājot, ko Latvijai nozīmē karavīrs un virsnieks, A. Pantelējs citēja Bībeli: «Jūs esat šīs zemes sāls.» Bez Latvijas karavīriem nebūtu šis valsts, jo tieši karavīri bijuši kodols, ar un ap ko viss veidojies, viņš uzsvēra. Parlamentārais sekretārs AM vārdā arī izteica pateicību Strēlnieku apvienības biedriem par viņu sadarbību ar ministriju un darbu, godinot kritušo piemiņu un strādājot ar jaunatni.

Strēlnieku apvienības biedrus svētkos sveica arī NBS Apvienotā štāba priekšnieks brigādes ģenerālis Juris Zeibārts. Viņš atzina, ka laiks pirms 25 gadiem, šķiet, bijis pavisam nesen. Kā bijušais Tautas frontes aktivists arī viņš uzsvēra LSA dibināšanas nozīmību visiem to laiku notikumos iesaistītajiem. Tas bijis kā signāls, kas līdz ar «Baltijas ceļu» un citiem nozīmīgiem notikumiem liecinājis, ka Latvija ir uz pareizā ceļa.

«Latvijas karavīram līdz šim ļoti reti bijusi izdevība karot pašiem zem sava karoga. Tomēr mūsu karavīriem ir arī ļoti veicies — visos laikos viņi bijuši ļoti godājama un cienījama profesija. Latvijas karavīrs vienmēr bijis drosmes, disciplīnas un uzticamības pa-

raugs. Arī dainās karavīrs ir trešā pieminētākā un cienījamākā nodarbe, uzreiz aiz arāja un zvejnieka». Raksturojot LSA pieņemsumu visai sabiedrībai, Apvienotā štāba priekšnieks sacīja: «Tradīcijas nav ierakstītas reglamentā, tās nodod no cilvēka cilvēkam. Un tieši to dara LSA biedri.»

Runājot par LSA nākotni un perspektīvām, J. A. Baškers teica: «Mēs redzam savu perspektīvu spējā iniciēt pasākumus, kas ir mūsu spēkos, nodot tālāk mūsu tradīcijas un vēsturisko atmiņu. Laika gaitā veidojas

arī daudzas jaunas iniciatīvas un tradīcijas, piemēram, Liepājas nodaļa ir izstrādājusi savu balvu nu jau tradicionālam pasākumam — Lāčplēša balvas izcīņai, kas notiek 11. novembrī. Kopā ar Liepājas skolu valdi un Liepājas dizaina un mākslas vidusskolu tika izstrādāts balvas mets un darināta pati ceļojošā balva vairoga un zobena formā. Līdzīgi tradicionāli pasākumi notiek un veidojas arī citās vietās. Piemēram, mūsu biedri ved jauniešus ekskursijās uz vēsturisko cīņu vietām un stāsta par notikumiem, kas tur risinājušies.»

J. A. Baškers jauniešiem gribētu novēlēt lielāku interesi un izpratni par vēsturi, jo diezgan bieži gadoties situācijas, ka jaunās paaudzes pārstāvji nespējot atbildēt pat uz visai elementāriem jautājumiem par mūsu pagātni. Savukārt, runājot par LSA biedriem, apvienības priekšsēdētājs atzīst, ka daudziem jau ir ļoti pieklājīgs vecums, daudzi vairs nevar piedalīties apvienības rīkotajās aktivitātēs. «Lai arī nedaudz, tomēr nāk klāt mums arī vidējās paaudzes biedri. Te ļoti daudz kas atkarīgs no mūsu nodaļām, tādēļ atliek novēlēt viņiem pēc iespējas aktīvāk darboties jaunu biedru iesaistīšanā — tad arī apvienība kļūs spēcīgāka un varošāka.»

Pasākuma dalībniekus ar nelielu koncertu priecēja arī NBS Štāba orķestra grupa, kuras izpildītās visiem ļoti pazīstamās dziesmas skanēja tik braši, ka dažs labs pāris laidās pat dejā. **TS**

Vācija un Brazīlija dominē pirmajā pasaules karavīru čempionātā pludmales volejbolā

Vasaras saulgriežos Vācijas pilsētā Varendorfā norisinājās 1. CISM karavīru čempionāts pludmales volejbolā, kas pulcēja komandas no visas pasaules (no Latvijas, Lietuvas, Omānas, Kataras, Vācijas, Brazīlijas, Ķīnas, Libānas un Rumānijas). Čempionātā piedalījās olimpisko spēļu un Pasaulē kausa izcīņas dalībnieki, kā arī pasaules un Eiropas čempionātu godalgoto vietu ieguvēji. Spēcīgajā konkurencē piedalījās arī 3 vīriešu un 2 sieviešu Nacionālo bruņoto spēku pludmales volejbola pāri.

24 vīriešu pāri tika sadalīti 6 apakšgrupās pa 4 komandām katrā — katras grupas labākais pāris iekļuva ceturtdaļfinālā, bet pārējie savā starpā cīnījās par atlikušajām četrām ceturtdaļfināla vietām. Apakšgrupu cīņās mūsu pāri maj. V. Graudiņš / kpt. S. Andrejevs (C grupā) un kpr. K. Zaļkalns / dkar. J. Graudiņš (B grupā) demonstrēja lielisku

sniegumu, ierindojoties 2. vietā savās apakšgrupās. Tas viesa cerības, ka arī turpmākajās spēlēs pāri var cīnīties par iekļūšanu pirmo astoņu komandu skaitā. Sākoties 1. kārtas izslēgšanas spēlēm, kpr. K. Zaļkalns / dkar. J. Graudiņš 1. kārtā uzvarēja Lietuvas 1. komandu ar 2:0, bet nākamajā piekāpās Ķīnas otrajam spēcīgākajam pārim. Savukārt maj. V. Graudiņš / kpt. S. Andrejevs, tāpat kā K. Zaļkalns / dkar. J. Graudiņš, 1. kārtā spēja uzvarēt vāciešus (2:0), bet 2. kārtā piekāpās spēcīgajiem brazīliešiem M. Felipem / E. Junioram ar 0:2 (11:21; 11:21). Abi pāri čempionātā ieņēma 9.—16. vietu. Latvijas trešais pludmales volejbola pāris maj. A. Mirbahs / kpt. R. Rudens savā apakšgrupā ieņēma 4. vietu, bet 1. kārtā, zaudējot Omānas pārim, no tālākās cīņas izstājās, ierindojoties dalītajā 17.—24. vietā. Par čempionāta uzvarētājiem kļuva brazīlieši M. Felipe / Evandro Juniors, bet 2. vietā ierindojās Pekinas vasaras olimpisko spēļu dalībnieki E. Korengs / M. Stils no Vācijas.

Sievietēm 12 pludmales volejbola pāri tika sadalīti 2 apakšgrupās pa 6 komandām katrā, kur divas labākās

komandas tika ceturtdaļfinālā, bet par pārējām četrām vietām pāri cīnījās izslēgšanas spēlēs. G. apakšgrupā srž. L. Mūrmiece / kpr. E. Poļakova neizcīnīja nevienu uzvaru, iegūstot 6. vietu grupā, bet čempionātā ierindojoties 9.—12. vietā. Mūsu otrajam sieviešu volejbola pārim vsz. L. Solei / vsz. S. Emsiņai H apakšgrupā veicās mazliet labāk — grupā tika izcīnīta 5. vieta. Par čempionāta uzvarētājiem kļuva vācietes Š. Laburēra / J. Zūde.

Pludmales volejbolisti, šāvēji un kadeti izcīna uzvaras 12. Baltijas karavīru sporta spēlēs

Jau divpadsmito reizi no 17. līdz 20. jūnijam Igaunijas pilsētā Viru un tās tuvākajā apkārtnē norisinājās Baltijas karavīru sporta spēles, kas pulcēja ap 200 dalībnieku no Baltijas bruņotajiem spēkiem un jaunsargu organizācijām. Kā ierasts, sacensību programmā bija iekļautas vasaras biatlona, šaušanas, šaha, strītbola, minifutbola, pludmales volejbola, svaru bumbu celšanas un sporta makšķerēšanas sacensības. Visveiksmīgākie no latviešiem šogad atkal izrādījās pludmales volejbolisti, kuriem izdevās atkārtot pagājušā gada sasniegumu.

Latvijas vīriešu 1. komanda (kpr. K. Zaļkalns / dkar. J. Graudiņš), uzvarot pretiniekus visās spēlēs, turklāt nezaudējot nevienā spēļu setā, izcīnīja uzvaru. Savukārt Latvijas 2. komanda (dkar. M. Eglītis / kad. G. Slavēns) ieguva sudraba medaļas, ar 0:3 (12:15; 10:15; 10:15) piekāpjoties vienīgi Latvijas 1. komandai.

Gandrīz tikpat veiksmīgi kā mūsu vīriešu pludmales volejbolisti nospēlēja vienīgais Latvijas sieviešu pludmales volejbola pāris (kpr. E. Poļakova / srž. L. Mūrmiece), kas finālā spēlēja ar 0:3 (11:15; 10:15; 11:15) piekāpās Lietuvas volejbolistēm.

Interesanti notikumi risinājās strītbola laukumos, kur abas Latvijas komandas atzina lietuviešu pārākumu, bet uzvarēja igauņu strītbolistus. Turklāt savstarpējā cīņā Latvijas 1. komanda (kpr. A. Kazāks, mtr. M. Čolponoks, dkar. A. Vecumnieks, kpr. K. Indruška) spēlēja par bronzas medaļām atzina Latvijas 2. komandas (lt. K. Šaka, kpr. A. Bārs, dkar. A. Mežaraups, kar. E. Ermanovskis) pārākumu.

Viru pilsētas stadionā Latvijas mini futbola komanda (kpt. A. Kononovičs, vlt. K. Sudārs, srž. I. Pelčbergs, kpr. G. Gabrāns, kpr. E. Konrāds, kpr. E. Kokorevičs, dkar. M. Valdmāns, kar. G. Beļajevs, kar. V. Petriņš) pirmajā spēlē ar 5:2 bija pārāka par Igauniju, bet cīņā ar Lietuvas izlasi piedzīvoja sāpīgu zaudējumu — 0:2, tādējādi ierindojoties 2. vietā. Par sacensību uzvarētājiem kļuva Lietuvas izlases futbolisti, kuri ar 2:0 pieveica Igaunijas futbolistus.

Dkar. A. Švūkstis 3 km biatlona sprinta distancē gatavojas šaušanai gulus.

Teicamu rezultātu Baltijas sporta spēlēs uzrādīja Latvijas šaušanas izlases dalībnieki (vlt. R. Deklavs, vsz. E. Latišs, vsz. R. Balodis, vsz. A. Vasiljevs), kuri komandu vērtējumā sporta šaušanas disciplīnā ar lielkalibra šauteni izcīnīja 1. vietu, negaidīti uzvarot Igaunijas šāvējus. Savukārt individuālajā vērtējumā vlt. R. Deklavs šaušanā ar lielkalibra šauteni no stāvokļa guļus (60 šāvieniem) ieguva 2. vietu, bet vsz. E. Latišs bija trešais šaušanā no trīs dažādiem šaušanas stāvokļiem (3 x pa 20 šāvieniem).

Vasaras biatlona sacensībās, kas norisinājās Hānjas biatlona un slēpošanas centrā, individuāli labāko rezultātu sasniegta vsz. B. Bendika, kura 3 km sprinta distancē ar diviem soda apliem, iegūtiem guļus šaušanā, izcīnīja 2. vietu, finišējot 24 sekundes aiz sacensību līderes K. Vigipū no Igaunijas (0+1). Labākais no vīriešiem dkar. A. Švūkstis (0+3) izcīnīja 4. vietu, atzīstot Igaunijas biatlonistu pārākumu. 3x3 km stafetē Latvijas komanda (dkar. A. Švūkstis, vsz. B. Bendika, dkar. G. Rozenbergs) ierindojās 2. vietā.

Šaha tumīrā, tāpat kā biatlona stafetes sacensībās, mūsu komanda (kpt. A. Jakovļevs, kpt. J. Slaidiņš, dkar. V. Rīziņš) kopvērtējumā ierindojās 2. vietā, piekāpjoties igauņu šaha meistariem. Individuāli labāko rezultātu uzrādīja dkar. V. Rīziņš, ierindojoties dalītā 4.—5. vietā.

Svaru bumbu celšanas sacensībās vsz. V. Cvetkovam (svara kategorijā līdz 80 kg) un vsz. N. Sekretovam (svara kategorijā virs 90 kg) izdevās izcīnīt sudraba medaļas, palīdzot Latvijas komandai (vsz. V. Cvetkovs, kar. A. Sakalauski, vsz. N. Sekretovs) kopējā vērtējumā ierindoties 2. vietā.

Netālu no Viru Pelvas ezerā norisinājās sporta makšķerēšanas sacensības, kur Latvijas komanda (kpt. E. Utāns, vsrž. R. Ludboržs, vsrž. D. Artomonoņs) kopējā vērtējumā ierindojās 3. vietā. Diemžēl individuālajā vērtējumā nevienam no mūsu makšķerniekiem neizdevās izcīnīt vietas pirmajā trijniekā. Lietuvieši, aizņemot visu goda pjedestālu, bija pārāki gan par mūsu, gan igauņu makšķerniekiem.

Kadetu sacensībās, kur dalībnieki divu dienu garumā sacentās triatlona, granātas mešanas un šaušanas disciplīnā, Latvijas izlase (kad. M. Rezgala, kad. M. Bajārs un kad. M. Ozoliņš) komandu vērtējumā izcīnīja 1. vietu. Individuāli vislabāk mūsējiem veicās granātas mešanā, kur kad. M. Ozoliņš (vīriešu grupā) un kad. M. Rezgala (sieviešu grupā) palika nepārspēti.

Kā ierasts, Baltijas karavīru spēļu programmā bija iekļautas arī jaunsargu sacensības. Jaunie sportisti savas prasmes varēja pārbaudīt orientēšanās, granātas mešanas, vasaras biatlona un šaušanas sacensībās. Līdzīgi kā kadeti arī mūsu jaunsargiem no Engures vislabāk padavās granātas mešana — pie uzvaras individuālajā vērtējumā tika L. Strautiņa (vecākajā grupā) un R. Rozenbergs (jaunākajā grupā), bet M. Jēkabsons bija labākais šaušanas sacensībās (vecākajā grupā). Visgrūtāk jaunsargiem veicās orientēšanās sacensībās, kur tikai dažiem no Baltijas spēļu dalībniekiem izdevās sekmīgi tikt galā ar sarežģīto sacensību distanci. Kopvērtējumā mūsu jaunsargu komanda ierindojās 3. vietā.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa.

Foto — no pildid.mil.ee (Mathias Bogens).

Militārā policija iegūst kopvērtējuma kausu

Salacgrīvā no 27. līdz 28. jūnijam norisinājās Nacionālo bruņoto spēku (NBS) spartakiāde, kas šogad pulcēja ap 600 dalībnieku no regulāro spēku veidu un Zemessardzes vienībām. Pasākumā piedalījās arī Amerikas Savienoto Valstu karavīri, kuriem šoreiz gan neizdevās tikt pie godalgotām vietām.

Salacgrīvas pilsētas stadionā un tā tuvākajā apkārtnē komandas sacentās virves vilkšanā, biatlona, orientēšanās disciplīnā, svaru bumbu celšanā, minifutbolā, granātas mešanā mērķī, strītbolā, volejbolā, krosā, zviedru stafetē un komandieru daudzciņā.

Komandieru daudzciņā, kur dalībniekiem vajadzēja demonstrēt savas prasmes un iemaņas pneimatiskajā šaušanā ar pistoli, granātas mešanā un orientēšanās sacensībās, labākais šoreiz izrādījās Nodrošinājuma pavēlniecības (NP) komandieris pl. G. Skrējāns, kurš šaušanā un granātas mešanā ierindojās 3. vietā, bet orientēšanās distancē uzrādīja 5. labāko laiku. 2. vietu, atpaliekot tikai par vienu punktu un orientēšanās distancē uzrādīti absolūti labāko laiku, ieguva Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) komandieris pl. A. Zviedris. Savukārt 3. vietā ierindojās 2. Zemessardzes novada (2. ZSN) komandieris pl. A. Valeniks, kurš bija labākais granātas mešanā.

Sīva ciņa spartakiādes kopvērtējuma tabulā risinājās starp Militāro policiju (MP) un NAA. **Komandu kopvērtējumā** ņēma vērā biatlona stafetes rezultātu un katras komandas 8 labākos rezultātus 12 sporta veidos. Pateicoties uzvarai biatlona stafetē, 1. vietu un čempiona kausu izdevās izcīnīt MP komandai (30 punkti), 2. vietā ierindojās NAA (30 punkti), bet 3. vietu ar 36 punktiem ieguva Štāba bataljona (ŠB) komanda.

Pirmajā sacensību dienā noskaidroja arī krosa, biatlona stafetes, granātas mešanas, virves vilkšanas un svaru bumbu celšanas sacensību uzvarētājus, bet sporta spēļu laukumos norisinājās minifutbola un volejbola turnīra apakšgrupu ciņas.

Kross

Komandu vērtējumā, summējot kopā divus labākos vīriešu un vienu sieviešu rezultātu, uzvaru izcīnīja 3. Zemessardzes novada (3. ZSN) komanda (zs. J. Višķers, zs. Ā. Brantevics, kpt. I. Kojalovica). Uzvarētāju laiks distancē 26:13,73. 2. vietā ierindojās MP komanda (kpt. V. Bodnieks, dkar. A. Rastorgujevs, dkar. D. Kokareviča) — 27:36,87, bet 3. vietā — NAA kadeti (kad. M. Caune, kad. M. Bajārs, kad. G. Miglava) ar rezultātu 27:49,10.

Individuāli 3000 m visātrākais bija zs. J. Višķers (3. ZSN), bet 2000 m sievietēm uzvarēja kad. G. Miglava (NAA).

Biatlona stafete

Biatlona stafetē, kur pēc noskrieta kilometra dalībniekiem šautuvē bija jātrāpa 5 mērķos, uzvaru izcīnīja MP komanda

(kpt. M. Ozoliņš, kpt. V. Bodnieks, dkar. A. Rastorgujevs), kura par 7 sekundēm (10:34,39), neveicot nevienu soda apli, apsteidza savu tuvāko sekotāju ŠB komandu (kpt. M. Ābele, dkar. A. Malzubs, kar. R. Naglis). Negaidīti 3. vietā ierindojās Gaisa spēku aviācijas bāzes (GS AB) biatlonisti (kpr. A. Orlovs, dkar. E. Krinbergs, lt. S. Kuklis).

Granātas mešana mērķī

Komandu vērtējumā granātas mešanas disciplīnā 1. vietu ar 370 punktiem izcīnīja MP komanda (kpt. M. Ozoliņš, kpt. O. Blaus), 2. vietā ar 320 punktiem ierindojās GS AB (lt. S. Kuklis, kpr. A. Orlovs), bet 3. vietu ieguva Česu IS komanda (vsr. I. Veide, sr. M. Kļaviņš). Individuālajā vērtējumā granātas mešanas sektorā bija nepieciešama papildu sērija, lai noskaidrotu uzvarētāju. Šoreiz labāks izrādījās Latvijas militārās piecīņas dalībnieks kpt. M. Ozoliņš (MP), kurš tikai nedaudz apsteidza kpr. A. Orlovu (GS AB). 3. vietā ierindojās kpt. O. Blaus (MP).

Virves vilkšana

Interesanti un emocionāli norisinājās sacensības virves vilkšanā, kurās par godalgām cīnījās 9 komandas. 1. vietu un zelta medaļas izcīnīja Speciālo uzdevumu vienības (SUV) virves vilcēji. 2. vietu ieguva NAA virves vilcēji (kad. S. Škogalis, kad. A. Baltais, kad. N. Štolcs, kad. A. Engēlis, kad. E. Lemps, kad. R. Basliks, kad. N. Šeršņovs), bet pie bronzas medaļām tika MVP virves vilcēji (kad. K. J. Reinfelds, kad. U. Šulcs, kad. K. Lemkens, kad. R. Matisāns, kad. M. Rundāns, kad. V. Konopļa).

Svaru bumbu celšana

Svaru bumbu celšanā komandu vērtējumā ar 695 punktiem pārliecinoši 1. vietu ieguva Apvienotā štāba/Aizsardzības ministrijas (AŠ/AM) komanda (maj. R. Innus, kpt. G. Leimanis), 2. vietā ar 481 punktu ierindojās 2. ZSN (sr. A. Svilāns, zv. V. Cvetkovs), bet 3. vietā — SUV ar 319 punktiem. Individuāli labākie bija zv. V. Cvetkovs no 2. ZSN (svara kategorijā līdz 78 kg) un maj. R. Innus no AŠ/AM (svara kategorijā virs 78 kg).

Spartakiādes sporta spēļu programmā tika noskaidrotas arī labākās vienības strītbola, minifutbola un volejbola sacensībās.

Strītbols

Strītbolā vīriešiem visprecīzākie un izturīgākie izrādījās 1. ZSN zemessargi (zs. K. Meiers, zv. O. Liepiņš, zv. J. Priliņš, zv. D. Vilsons), kuri spēja aizstāvēt pirms gada izcīnīto čempiona titulu. 2. vietu ieguva Sauszemes spēku kājnieku brigādes (Szs KBde) strītbolisti (lt. E. Zirdziņš, lt. K. Šaka, kpr. A. Kazāks, dkar. A. Vecumnieks), bet 3. vietā ierindojās 2. ZSN spēlētāji (zs. A. Lūsis, zv. N. Lišiks, zv. J. Melngailis, zv. M. Pēterons).

Sievietēm par uzvarētājām kļuva ŠB komanda (lt. I. Jordane-Liflande, sr. E. Kočāne, kpr. K. Cvečkova, kar.

A. Plūme), fināla spēlē pieveicot JSF komandu (kptlt. V. Sliede, vlt. M. Mihļņova, vlt. I. Lencēviča). 3. vietu ieguva Szs KBde strītbolistes (vlt. A. Zahare, kpr. S. Pāpe, dkar. J. Usāne, dkar. I. Stanka).

Minifutbols

Divu dienu laikā tika noskaidrotas labākās vienības minifutbola sacensībās. 1. vietu izcīnīja 2. ZSN futbolisti (kpt. J. Putnis, sr. D. Naļivaiko, dkar. I. Korlašs, vsz. S. Anjimsimovs, zv. O. Zeps, zv. I. Cielavs, zv. V. Breidaks, zv. R. Putāns, zv. A. Caics), 2. vietā atstājot Szs KBde futbolistus (kpt. M. Lipenits, vlt. K. Sudārs, sr. I. Auziņš, sr. I. Pelcbērģs, kpr. G. Jurjāns, kpr. E. Kokorevičs, dkar. M. Valdmanis, dkar. S. Locāns, kar. V. Petrīvs). 3. vietā ierindojās MVP futbolisti (maj. E. Erts, kpt. V. Bistrovs, vlt. V. Bodnieks, vsr. M. Zauls, vsr. U. Locāns, sr. R. Ozoliņš, sr. O. Kodaļevs, sr. V. Locāns, kpr. R. Teters-Teterovskis, kar. R. Neupakojevs).

Volejbols

Par spartakiādes čempionēm volejbolā sievietēm, revanšējoties par NBS čempionātā piedzīvoto zaudējumu, kļuva GS AB volejbolistes (vlt. I. Freiberga, vlt. M. Kārklīņa, kpr. A. Bērsone, kpr. L. Šmite, kpr. V. Sidorova). 2. vietā ierindojās NAA (sr. G. Grantiņa, kad. A. Paulauska, kad. K. Švikstiņa, kad. B. Lapiņa, kad. A. Ziediņa), bet 3. vietā — 2. ZSN volejbolistes (zv. Dz. Andrejeva, zv. I. Irbe, zv. N. Viktorova, zv. A. Kauliņa).

Orientēšanās stafete

Patikami pārsteidza MP komanda (kpt. V. Bodnieks, kpr. A. Kēpulis), kura spēja uzvarēt gan 3. ZSN komandu (vsz. A. Neļķe, zv. R. Kivlenieks, Latvijas ziemas orientēšanās izlases dalībnieks), gan arī ŠB komandu (dkar. M. Krastiņš, kar. K. Grundiņš). Uzvarētāji distancē pavadīja 28 minūtes un 1 sekundi, tuvākos sekotājus apsteidzot par 3 minūtēm un 32 sekundēm.

Zviedru stafete

Interesanta ciņa risinājās arī Salacgrīvas pilsētas stadionā, kur tika noskaidroti ātrākie skrējēji zviedru stafetē. Katras komandas sastāvā startēja 4 dalībnieki, kuri attiecīgi veica 800 m, 600 m, 400 m vai 200 m garu distanci. Par uzvarētājiem, finišējot pēc 5:01,61, kļuva NAA kadeti (kad. M. Caune, kad. M. Ozoliņš, kad. M. Bajārs, kad. E. Bernsons). 2. vietu, atpaliekot no uzvarētājiem 3 sekundes, ieguva ŠB skrējēji (dkar. U. Gnutons, kar. E. Laugalis, dkar. A. Mauzubs, kar. R. Naglis), bet 3. vietu — MP skrējēji (kpr. J. Krauze, kpt. M. Ozoliņš, dkar. A. Švuksts, dkar. S. Pinkevičs).

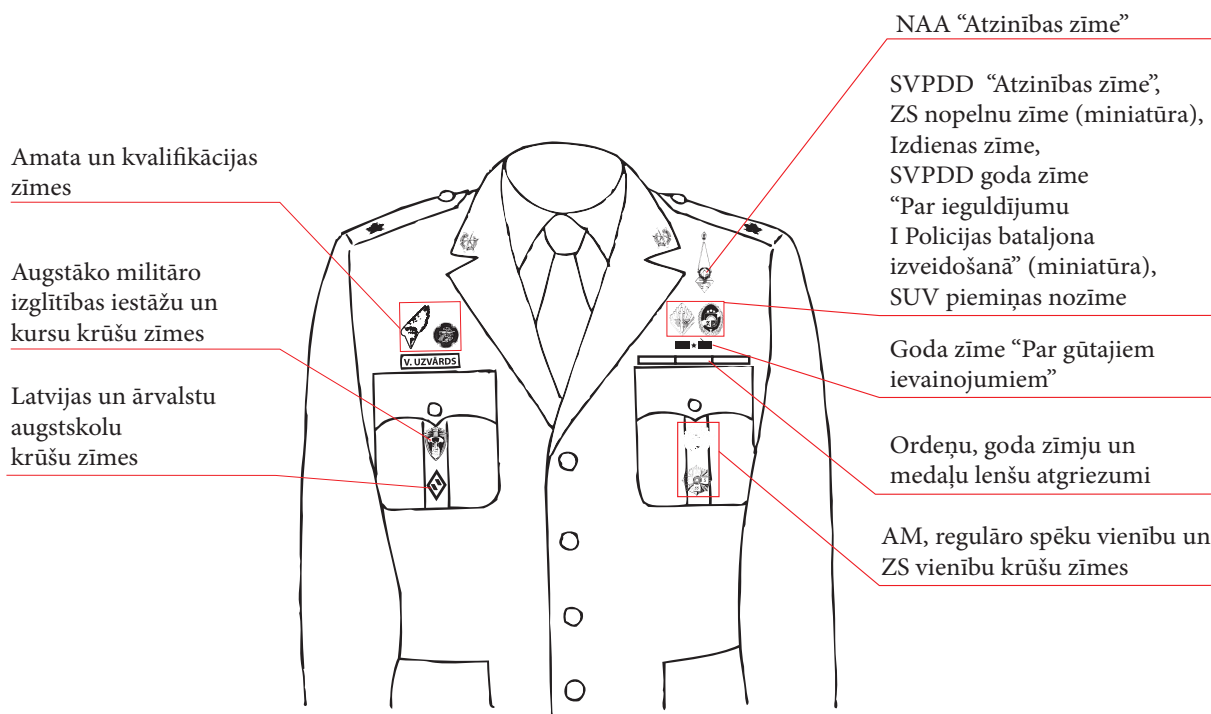
Kopā NBS spartakiādē tika sadalīti 55 medaļu komplekti 12 dažādos sporta veidos.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa.

21.pielikums
Aizsardzības ministrijas
2012.gada 17. jūlija
noteikumiem Nr. 18–NOT

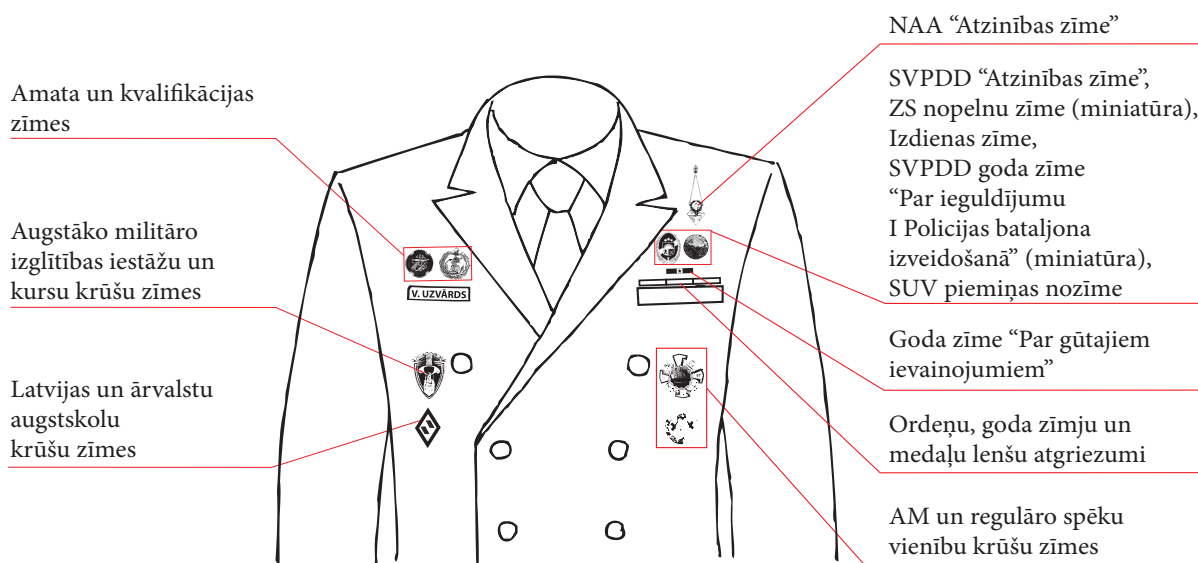
Apbalvojumu un krūšu zīmju izvietojums uz formas tērpiem

Vasaras ikdienas un svētku formas tērps

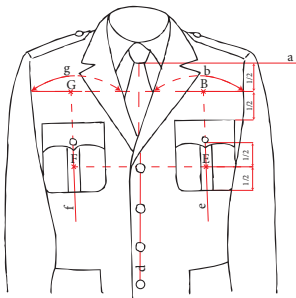
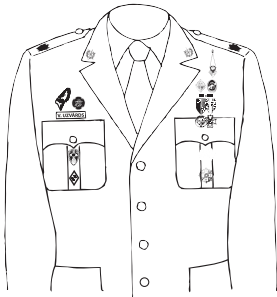

Piezīme. Ja ir piešķirtas tiesības nēsāt vienības (izglītības, amata un kvalifikācijas) krūšu zīmi un tā ir vienīgā, tad tā atrodas attiecīgās krūšu zīmju līnijas vidū.

Jūras spēku vasaras ikdienas formas tērps

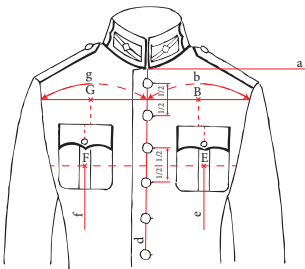
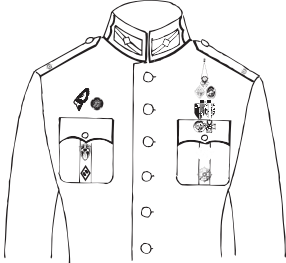

Vasaras svētku formas tērps (oficiālos pasākumos)

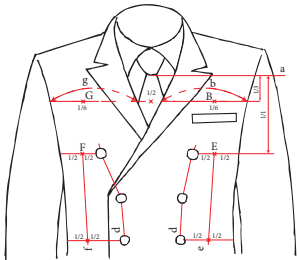
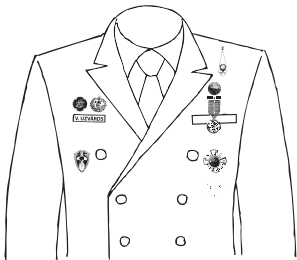
a	Apkakles līnija
b	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnija
B	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnijas vidus
d	Pogu līnija
e	Vienību krūšu zīmju līnija
E	Vienību krūšu zīmju līnijas vidus
f	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnija
F	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnijas vidus
g	Amata un kvalifikācijas zīmju līnija
G	Amata un kvalifikācijas zīmju līnijas vidus

Vasaras parādes formas tērps

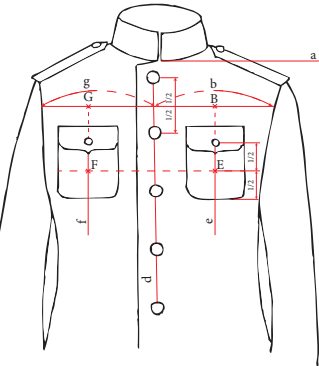
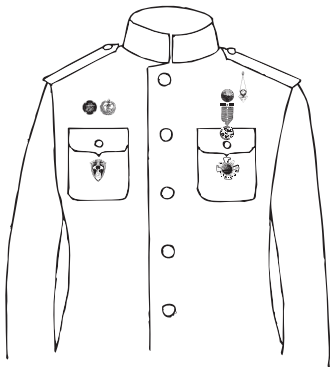
a	Apkakles līnija
b	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnija
B	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnijas vidus
d	Pogu līnija
e	Vienību krūšu zīmju līnija
E	Vienību krūšu zīmju līnijas vidus
f	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnija
F	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnijas vidus
g	Amata un kvalifikācijas zīmju līnija
G	Amata un kvalifikācijas zīmju līnijas vidus

Jūras spēku vasaras svētku un parādes formas tērps

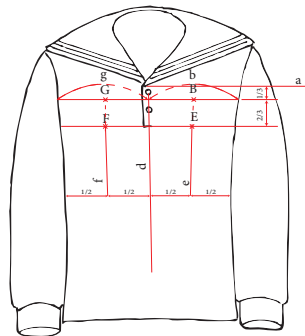
a	Apkakles līnija
b	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnija
B	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnijas vidus
d	Pogu līnija
e	Vienību krūšu zīmju līnija
E	Vienību krūšu zīmju līnijas vidus
f	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnija
F	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnijas vidus
g	Amata un kvalifikācijas zīmju līnija
G	Amata un kvalifikācijas zīmju līnijas vidus

Jūras spēku virsnieku vasaras parādes formas tērps

a	Apkakles līnija
b	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnija
B	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnijas vidus
d	Pogu līnija
e	Vienību krūšu zīmju līnija
E	Vienību krūšu zīmju līnijas vidus
f	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnija
F	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnijas vidus
g	Amata un kvalifikācijas zīmju līnija
G	Amata un kvalifikācijas zīmju līnijas vidus

Jūras spēku matrožu vasaras svētku un parādes formas tērps

a	Apkakles līnija
b	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnija
B	Krūšu ordeņu, goda zīmju un medaļu līnijas vidus
d	Pogu līnija
e	Vienību krūšu zīmju līnija
E	Vienību krūšu zīmju līnijas vidus
f	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnija
F	Augstāko militāro izglītības iestāžu, kursu un augstskolu krūšu zīmju līnijas vidus
g	Amata un kvalifikācijas zīmju līnija
G	Amata un kvalifikācijas zīmju līnijas vidus

«Tēvu zemei grūti laiki, dēliem jāiet patīgā!»

Latviešu strēlnieku bataljonu dibināšana 1915. gadā

Klāvs Zariņš,

Latvijas Kara muzeja vēsturnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

1915. gada vasarā Eiropu un pasauli bija pārņēmis postošs karš. Arī Latvijā situācija bija sarežģīta. Vācu karaspēks bija okupējis Kurzemi un Zemgali. Simtiem un tūkstošiem cilvēku bija pametuši savas dzimtās mājas un devušies bēgļu gaitās pretī nezināmajam. Vācieši jau bija sasnieguši Rīgas pievarti, un katru brīdi bija gaidāma pilsētas krišana vācu rokās. Šādos apstākļos 1915. gada augustā Rīgā sāka formēt pirmās latviešu nacionālās bruņotās vienības — slavenos latviešu strēlnieku bataljonus, kuri kļuva par tautas vienotības un cērību simbolu.

«Pulcējaties zem latviešu karogiem!»

Ceļš līdz latviešu strēlnieku bataljonu dibināšanai 1915. gada vasarā bija sarežģīts. Ideja par nacionālām latviešu vienībām Krievijas armijas sastāvā guva atbalstu un aizrāva lielu daļu latviešu inteliģences. Taču Krievijas augstākās aprindas, kā arī vācbaltiešu elite nevēlējās pieļaut latviešu militāru formējumu izveidi, uzskatot to par pārāk bīstamu soli. Uz kuru pusi latvieši griezīs savus ieročus? Neskatoties uz iebildumiem, smagais stāvoklis frontē lika noraidošo attieksmi mainīt. Arī divu Daugavgrīvas cietokšņa apvienoto zemessargu darba rotu bataljonu varonīgās cīņas, aizstāvot Jelgavu no vācu iebrucējiem maija pirmajās dienās, bija pierādījušas, ka latvieši ir spējīgi aizstāvēt savu zemi pret ienaidnieku.

1. jūnijā Rīgā notika latviešu sabiedrisko darbinieku sapulce, kurā dalību ņēma arī virsnieki. Sapulci sasauca par latviešu strēlnieku bataljonu «tēvu» dēvētais Krievijas valsts domnieks Jānis Goldmanis, un tajā pieņēma svarīgu lēmumu — vērsties pie Krievijas armijas augstākās vadības ar lūgumu ļaut dibināt nacionālas latviešu karaspēka vienības. Atbilde ilgi nebija jāgaida. 1. augustā saņemtā vēsts, ka frontes virspavēlnieks ir izdevis pavēli par pirmo divu latviešu strēlnieku bataljonu formēšanu, iepriecināja daudzus un pavēra ceļu ilgi lolotā mērķa realizēšanai. Aicinot brīvprātīgos

pieteikties bataljonos, 10. augustā publicēja leģendāro Ata Ķeniņa un Kārļa Skalbes sagatavoto uzsaukumu «*Pulcējaties zem latviešu karogiem!*», ko parakstīja domnieki Jānis Goldmanis un Jānis Zālītis. Uzsaukums bija aicinājums cīnīties par savu zemi un tautu:

«Ienaidnieks samīn mūsu druvas; pārvērs mūsu mājas par pelniem un mūsu pilsētas par gruvekļiem. Mūsu sirmgalvjū un bērni, mātes, sievas un meitas vienmēr vēl bēg no jaunā vajātāja. Viņu ciešanas brēc pret debesīm, viņi gaida mūsu aizstāvēšanas. (...) Brāļi, stunda ir situ. Kas tic, tas uzvar. Uz priekšu ar latviešu karogu par Latvijas nākotni!»

Brīvprātīgie un organizācijas komiteja

Brīvprātīgo pieņemšanu organizēja Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja, kura uzņemšanas komisijas izveidoja daudzās pilsētās — arī ārpus Latvijas teri-

torijas. Pirmā uzņemšanas komisija darbu uzsāka jau 12. augustā namā Tērbatas ielā 1/3. Atsaucība bija negaidīti liela — jau pirmajās divās dienās pieteicās gandrīz 500 brīvprātīgie (pastāv uzskats, ka kopumā kara gados latviešu strēlnieku vienībās dienēja aptuveni 8000 brīvprātīgie). Jaunajiem karavīriem, kuri bija vecumā no 17 līdz 35 gadiem, motivācija stāties «strēļķos» bija dažāda. Daudzi saredzēja iespēju beidzot tikt prom no «krievu daļām», rakstot lūgumus organizācijas komitejai, lai tos pārceļ uz latviešu bataljoniem. Tuvojās arī nākamā mobilizācija, un daudzi būtu iesaukti armijā tāpat. Daļu motivēja arī cīņa pret «seno ienaidnieku vācieti» un vēlme atbrīvot savu dzimto zemi no iebrucējiem. Strēlnieku motivācija bija tikpat dažāda, cik paši strēlnieki. Ziņas par bataljoniem izplatījās ātri, un līdzās brīvprātīgajiem uz bataljoniem devās arī latviešu virsnieki, kuri bija izkaisuši daudzajās kara frontēs. Kopumā līdz

1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona 1. rotas strēlnieki – Sv. Jura krusta kavalieri — ar rotas komandieri Fridrihu Briedi 1916. gadā.

1916. gada pavasarim saformēja astoņus latviešu strēlnieku bataljonus, kuros dienēja ne tikai brīvprātīgie, bet arī mobilizētie karavīri.

Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja sniedza arī būtisku ieguldījumu strēlnieku apgādē ar nepieciešamajām lietām. Tā ne tikai presē publicēja aicinājumus ziedot strēlniekiem apģērbu, apavus un naudu, bet arī rīkoja koncertus, ziedojumu vākšanas, labdarības kampaņas un pat organizēja teātra izrādes. 1915. gada rudenī komitejas telpās darbojās arī šūšanas darbnīca, kurā izgatavoja apģērbu strēlniekiem un medicīnas personālam — šūšanas darbnīcā nodarbinātās sievietes strādāja bez atlīdzības. Vēlāk komitejas telpās izveidoja arī darbnīcas velosipēdu un citu transporta līdzekļu remontam.

Apmācība un pirmās uguns kristības frontē

Latviešu strēlnieki baudīja vēl nepieredzētu tautas atbalstu. Par īstiem svētkiem izvērsās pirmo strēlnieku pavadīšana uz apmācības vietām 1915. gada augustā. Spilgti pieredzēto aprakstīja 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks Fricis Riekstiņš:

«Visas ielas bija pavadītāju pilnas: cilvēks pie cilvēka, cieši kopā, saspīesti, tā ka

Latviešu strēlnieki zaru aizžogojumu pārvarēšanas mācībās.

ābols pat nevarēja nokrist viņu starpā. Nepārredzamais ļaužu pūlis sajūsmā spiedās mums virsū, mēs tikko varējām kustēties uz priekšu. Logi visos namos, sākot no pirmā līdz piektam stāvam, bija vaļā un pilni skatītāju galvām. Pavadītāji mūs apbēra puķēm; vesels ziedu lietus bira uz mums no logiem! Kareivju orķestrim skanot, mēs sākām savu gājieni uz Daugavmalu. (...) Nonākuši Daugavmalā, mēs sakāpām karogotās liellaivas ceļam uz Mīlgrāvi.»

Oktobrī uz Tīrelpurvu devās 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona rotas, 2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljona karavīrus nosūtīja uz Ķekavu, taču vēlāk tos pārvietoja uz Slokas apkārtni, kur bija nosūtīti arī 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljona karavīri. Strēlnieki orientējās vietējos apstākļos un bija izcili izlūki (līdzās ložmetējnieku, jātnieku — spridzinātāju, sakaru un saimniecības komandām katrā bataljonā bija arī izlūku komanda). Īpaši izcēlās

Liellaivas ar brīvprātīgajiem strēlniekiem dodas ceļā uz Mīlgrāvi 1915. gada augustā.

Jaunos karavīrus nosūtīja uz apmācību vietām Rīgas apkārtnē. Sākotnēji trūka gan apģērba, gan arī pārtikas un pat ieroču, taču tas nemazināja entuziasmu, ar kuru strēlnieki metās apgūt nepieciešamās prasmes. Septembrī sagatavoja apmācības programmu, kas bija paredzēta četrām līdz piecām nedēļām. Kara apstākļos apmācības bija saīsinātas, un dažās nedēļās bija jāapgūst prasmes ne tikai šaušanā ar šauteni un ložmetēju, bet arī dzeloņdrāšu aizžogojumu pārvarēšanā. Tam papildus nāca ierindas mācība, maskēšanās un orientēšanās prasmju apgūšana. Apmācībās pieredzēto savās atmiņās aprakstījis 2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks Mārtiņš Avotiņš:

«Apmācības ritēja strauji un ar lielu enerģiju, jo katrs to vien tik domāja, kā ātrāki būtu iespējams tikt pretim vācietim un triekt viņu atpakaļ uz Fāterlandi. Lai gan visi bijām pa lielāka daļa nepilngadīgi zeņķi, tad tomēr dūšas netrūka nevienam.»

Drīz arī strēlnieku gaidītā diena pienāca — bija jādodas uz fronti, lai stātos preti vācietim.

daugavgrīvieši, kuri pie Plakaniem Misas upes krastā rotas komandiera Fridriha Brieža vadībā uzbruka vācu pozīcijām un tās ieņēma, saņemot gūstekņus un ieročus. Līdzīgu uzbrukumu atkārtoja pie Veisu mājām mēnesi vēlāk. Par izrādīto varonību F. Brieža vadītos daugavgrīviešu izlūkus apbalvoja ar Sv. Jura krustu. Taču bija arī pirmie kritušie. 25. oktobrī dzīvību zaudēja pirmie trīs latviešu strēlnieki — Jēkabs Timma, Andrejs Stūris un Jānis Gavenass, kuru kapa vietas lika pamatu Rīgas brāļu kapiem. Pirmās kaujas kristības piedzīvoja arī 2. Rīgas un 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljona karavīri, kuri cīnījās Slokas — Ķemeru apkārtnē.

Strēlniekus izmantoja svārstīgu frontes sektoru stabilizēšanai. Cena tam bija augsta. Pirmajās kaujās 1915. gada rudenī 1. Daugavgrīvas bataljons bija zaudējis 300 kritušos un ievainotos, 2. Rīgas bataljons — 15 kritušos un 78 ievainotos, savukārt 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljons kopumā zaudēja 314 karavīrus. Taču lielākie pārbaudījumi strēlniekiem bija vēl tikai priekšā. **ES**

Indoķīnas ceļojums

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Sākums žurnāla marta, aprīļa, maija un jūnija numurā.

Vjetnama

Pirms došanās uz Luanprabangas lidostu bija kādas pāris stundas laika, lai vēl varētu pastaigāt pa pilsētas ieliņām un domās pārlapot Laosā redzēto un piedzīvoto. Vēl nobaudīju kādu eksotisko augļu svaigi spiestas sulas kokteili, pasēdēju brīdi Mekongas upes krastā, vērojot laivu satiksmi, un tad jau bija pienācis šķiršanās brīdis, kad metu sirsniņu atvadu skatienu uz Laosu, lai savā sirdī teiktu pateicības vārdus šai zemei par sniegto pieredzi.

Ripināju ar autorikšu uz lidostu. Ieradies uzzināju, ka avioreiss uz Hanoju kavēsies pāris stundas. No garo ceļojumu pieredzes zināju, ka, šādā gaidīšanas režīmā atrodoties lidostā, svarīgi ir atrast piemērotu vietni, kur ērti apsēsties. Tas man izdevās, bet no iecerētā snaudiena nekas nesanāca, jo man blakus sēdēja gados jaunu un jautru poļu četrotne — trīs jaunietes un viens dūšīgs jauneklis. Poļu valodu es nepārvaldu, taču sapratu, ka jaunieši dedzīgi apspriež sava ceļojuma plānu Vjetnamā. Tāpat kā tagad Latvijā, arī Polijā jaunatne vairs nepārvalda krievu valodu, taču lieliski runā angliki, tādēļ uzrunāju viņus, painteresējoties par vietām, kuras tie gatavojas apmeklēt un ieteiktu arī man. Drīzumā jau bijām atraduši kopīgu valodu, dāloties ceļojumu pieredzē un apspriežot iespaidus par dažādām Āzijas valstīm. Kad jau tuvojās iekāpšanas laiks lidmašīnā, poļi apspriedās un piedāvāja man pievienoties viņiem, ja ne visā maršrutā, tad vismaz kādu ceļa posmu Vjetnamā veikt kopā. Atbildēju, ka labprāt piebiedrotos viņiem pirmajā iecerē — aplūkot leģendāro Halongas līci, un tad jau manīs, kā būs tālāk.

Lidojums ilga tikai 45 minūtes. Izkāpjot no lidmašīnas Hanojas lidostā, momentā acīs krita armijnieku klātbūtne it visur. Man tas uzreiz asociējās ar Ķīnas iespaidiem, jo arī sarkanie karogi un transparenti ar uzsaukumiem un devīzēm bija uz katra stūra. Atkal biju ieradies pie komunisma cēlājiem. Diezgan ātri saņēmuši vīzas ar zvaigžņotu uzlīmi pasē, mēs ar taksometru braucām uz pilsētas centru, lai atrastu naktsmītni. Hanojā bija plus 21 grāds un līnāja smalks lietutiņš.

Apstājāmieši tikai pie divām viesnīcām, lai pārliecinātos, vai nosacījumi ir pieņemami, un izlēmām palikt otrajā. Jaunieši plāvoja doties uz kādu restorānu, bet es pieklājīgi ieteicos, ka došos pastaigā savā gaitā.

Lēnām ejot pa lietainās Hanojas ielām, atskārtu, ka visās trijās Indoķīnas valstīs ir liela atšķirība cilvēku uzvedībā, kultūrā un mentalitātē. Šeit tas izpaužas vēl krasāk nekā Kambodžā vai Laosā. It kā to iedzīvotāji mīt cieši kaimiņos, bet kontrasts bija milzīgs. Domāju par to, kādus iespaidus atnesīs rītdiena un visa turpmākā ceļojuma gaita. Hanojā dzīvojot ap septiņi miljoni iedzīvotāju, bet visā Vjetnamā — aptuveni 86 miljoni. Konstatēju, ka šeit atkal bija parādījis LMT mobilo sakaru pārklājums un bija pieejams internets. Vēl būdams lidostā, biju samainījis simt ASV dolārus un kļuvis par Vjetnamas miljonāru. Vakariņas ieturēju kādā ielmalas ēstuvē, kur varēja ar pirkstu parādīt, ko un cik vēlos, jo nevienu angliki saprotošu cilvēku šovakar nesastapu.

Atgriezies viesnīcā, pārrunāju ar poļiem nākamās dienas ieceres, kas mums tīri labi saskanēja. Jāteic, ka visi četri poļu jaunieši bija no labi situētām ģimenēm, jo sarunās ik pa laikam paspruka attiecīgas atziņas un bija arī citas pazīmes, kas norādīja, ka jauniešiem nauda nav problēma — ceļot pa visu pasauli viņi var atļauties, pateicoties ģimenes atbalstam, turklāt regulāram un dāsnam atbalstam. Protams, mani priecēja tas, ka redzēju šajos jauniešos piedzīvotāju meklētāju garu. Es viņu vecumā arī sapņoju un domās devos tālos un ekstrēmos

ceļojumos, skatoties melnbaltajā televīzijā «Ceļotāju klubu» vai «Dzīvnieku pasaulē». Taču arī toreiz es nebrīdi nešaubījos, ka pienāks laiks un manas domas materializēsies. Protams, bija jāpagaida nieka 20 gadi, bet sapnis tomēr kļuva par īstenību, un tas ir tā vērts! Galvenais ir šo cerību sēklu iesēt un uzturēt dzīvu ar savas sirds mīlestību un ticības garu, taču nepadarot to par slimīgu ideju un neformulējot kā sava ego iegribu. Lai tā ir kā gaiša vēlme, kas nāk no sirds dziļumiem, tad viss notiks — īstajā laikā, kad apstākļi būs nobrieduši, bet noteikti notiks!

Gulēju lieliski, pat likās, ka par maz, bet bija jāceļas, jo jauna diena nāca ar jauniem iespaidiem un piedzīvojumiem. Brokastis viesnīcas rēķinā nebija iekļautas, tāpēc pabrokastojām ēstuvē otrpus ielas. Jaunieši bija pasūtījuši nelielu busiņu, nedaudz plašāku par taksometru, bet par to pašu maksu. Braucām lūkot bijušo karaļa pili, kas nodēvēta par Literatūras templi. Paši vjetnamieši ar lepnumu saka — izcilākais no visiem literatūras templiem Vjetnamā. Tajā darbojusies arī Vjetnamas pirmā universitāte. Jāatzīst, ka vjetnamiešu dzīvojamās mājas Hanojā ir neizteiksmīgas, šauras un augstas, it kā skaitoties modernas, bet — izskatījās ne pēc kā. Man bija grūti noticēt, ka esmu Vjetnamā, nevis Ķīnā, jo sarkanie uzpleči, lozungi, sirpis un āmurs, piecstaru zvaigzne uz karogiem, monumenti vadoņiem, viss vedināja domāt, ka esmu Ķīnā. Arī cilvēku ikdiena te bija pakārtota ķīniešu ietekmei, proti — ēšana, izturēšanās, taidzi plūstošo vingrojumu izpilde pilsētas parkos un arhitektūra, viss notika Ķīnas elpas ritmā. Es nevērtēju to kā labu vai sliktu esam, es vienkārši konstatēju spēcīgi izteiktās līdzības.

Halongas līča panorāma.

Kuģi ar Pūķa zobiem fonā.

Ceļā pavadījām kādas četras stundas, piestājot uz brīdi kādā daiļamatu meistaru darbnīcā, kur tūristiem piedāvāja visplašākās izvēles iespējas suvenīru iegādei. Tur varēja nopirkt trīs tonnas smagu perfekti izgrebtu profesionālu tēlnieku darinātu akmens ziloni un citas nedaudz mazāk sverošas figūras — pūķus vai tīģerus, kas arī bija veidoti no dažādas kvalitātes materiāla, ieskaitot marmoru. Bija arī mazi, bet ļoti oriģināli priekšmeti, kas varēja noderēt kā suvenīri no tālās Āzijas zemes. Apbrīnu izraisīja arī stends, kur piedāvāja darinājumus no dažādām koku sugām. Īpaši dārgas un prestižas skaitās lietas, kas darinātas no sandalkoka. Viss tiešām bija roku darbs, jo meistari, lai netērētu laiku, turpināja darīt savu darbu, un pircēji vai apmeklētāji to varēja vērot klātienē. Ar tirgošanos nodarbojās palīgi vai meistara ģimenes locekļi.

Mazās laiviņas un mazās airētājas.

Patiesībā šī bija ļoti interesanta vieta, jo kompakti varēja apskatīt visdažādāko nozaru meistaru šedevrus, sākot ar tekstila, akmens, ādas, koka un stikla darinājumiem, beidzot ar lellēm, uz kurām skatoties likās, ka tās tūlīt atdzīvosies un atvērs acis kā Buratīno, kas tapa no pagales. Poļi ar smīniņu nolūkojās uz mani, kad lūdzu vēl nedaudz pagaidīt, lai varu vēl kaut ko apskatīt.

Atbraukuši līdz Halongas licim, kāpām vienkāršā laivā ar motoru gara kāta galā (lai var manevrēt seklos ūdeņos), un tā mūs aizgādāja dziļākos ūdeņos, kur noenkurojies mūs gaidīja senatnīgs divstāvu burukuģis no koka — džonka, ar kuru bija iecerēts doties divu dienu izbraucienā liča labirintos. Mani izbrīnīja, ka senā paskata burinieks

bija aprīkots kā moderna jahta, sākot no vadības paneļa telpas ar visām navigācijas ierīcēm, beidzot ar ērti aprīkotām kajītēm un nelielu, bet mājīgu restorāniņu otrajā stāvā. Jāatzīst, ka es diez vai būtu izvēlēties tieši šādu elegantu atpūtas kruīzu, bet, ja mani ceļabiedri bija organizējuši lietas šādi, tad biju pateicīgs arī par šo pieredzi, kaut arī tā neatbilst manam nosacīti askētiskajam un maksimāli vienkāršajam ceļošanas stilam. Uz džonkas bez mūsu kompānijas bija vēl seši tūristi, divi japāņi un četri francūži. Kad tika pacelts enkurs, mēs uzreiz devāmies ceļā. Halongas liča piekrastē ūdens bija brūns, duļķains kā rīta kafija ar ieskābušu pienu, taču, attālinoties no piekrastes, jau drīz vien ūdens kļuva gaiši zaļš, un vēlāk tas ieguva tirkīza zaļu, caurspīdīgu toni. Es stāvēju uz klāja otrajā stāvā un ļāvu pēcpusdienas brīzei sevi ietīt patīkami siltā, bet vienlaikus atsvaidzinošā, nedaudz pēc sāls

un ūdenszālēm smaržojošā plīvirā. Te nu es biju — Dienvidjūras pirātu paradīzē, kur pa gabalu jau redzamas slavenās Halongas liča kaļķakmens klintis, kuras dēvē arī par Pūķa zobiem to raksturīgās formas dēļ. Tās paceļas no ūdens dziļēm tūkstoš piecsimt kilometru garumā.

Kad iebraucām dziļāk Halongas liča arhipelāgā, mūs nogādāja līdz tādiem kā milzīgiem sakabinātiem plostiem, kur bija izvietotas nelielas mājeles un pietauvistas desmitiem mazu airējamu laiviņu. Katrā laiviņā kāpām pa četri, bet airēja mazas vjetnamiešu pusaudzes, sēdēdamas katra savā laivas pusē. Man sākumā likās, ka viņu airēšana ir haotiska un nesaskaņota, jo katrā

Turpinājums 32. lpp.

Sākums 30. un 31. lpp.

pusē airēšana notika atšķirīgā ritmā, taču manas šaubas pagaisa, kad redzēju, ka laivas perfekti slīd pa ūdens virsmu. Šī izbrauciena mērķis bija izlikumot starp Pūķa zobiem, kur lielākiem kuģiem manevrēt ir ārkārtīgi sarežģīti, jo zemūdens robotas klintis vietām paceļas līdz pašai virsmai tik negaidīti, ka pat dzidrajā ūdenī to bīstamību ir grūti pamanīt. Redzot šos pasākumus, likumojot starp stāvajām, ar zaļumiem apaugušajām klintīm, pret kurām vietām atbalsojās mūsu airu šļaksti, jutos kā

Halongas liča dzidrajos ūdeņos. Varēja lēkt no kuģa vai ielaisties ūdenī, nokāpjot pa trepītēm kuģa aizmugurē, pa tām arī varēja atgriezties uz klāja. Sākumā mani ceļojuma biedri lēca ūdenī uz kājām un tikai no pirmā stāva borta, bet jau pēc brīža ļautiņi sajuta azartu un droši lēca no otrā stāva klāja. Ūdens bija silts un reizē atsvaidzinošs. Rīts aizsākās ar tīru debesu zilgmi, un, saulei strauji lecot, karstums pieņēma spēkā. Lieiski bija tas, ka mūs veldzēja vēja brīze, kas valdīja pār ūdens plašumiem. Šajā rītā braucām ar motorlaivu uz kādu no klinšainajām salām, lai aplūkotu tur esošās stalaktītu alas.

Protams, šo brīnumaino vietu ir attīstījuši un pakārtojuši tūrisma industrijai, un tas ir negatīvi ietekmējis tās ekosistēmu. Tomēr jāatzīmē, ka sala tiek ļoti kopta un sargāta no tūrisma industrijas graujošās ietekmes faktoriem. Ir izveidotas taciņas ar norādēm un pat nožogojums bīstamās un stāvās vietās ceļotāju drošībai. Ir strikti noteikumi, kas viesiem jāievēro. Nelielā pietātnē salas iekšējā krastā mēs izkāpām no laivas un gida pavadībā devāmies augšup pa vijīgo taciņu, kas veda uz stalaktītu alām. Straujā temperatūras maiņa un bezvēja radītā sutoņa darija savu — visiem, kam bija

Nelielo laivu pietātnē liči.

nokļuvis kādā aizkapa valstībā, kur valdīja citi esības likumi. Šis brīdis atsauc atmiņā reiz lasītos stāstus par seno ēģiptiešu Nāves upi, tiesa, tā gan tecēja pazemē, bet iespajds bija līdzīgs, jo debesis varēja redzēt, tikai paceļot zodu uz augšu, visapkārt bija Pūķa zobu labirinta stāvās sienas. Nedaudz pastiepjot roku, tā skāra tirkīza zaļo un apbrīnojami dzidro siltā ūdens virsmu. Klusībā biju pateicīgs saviem ceļojuma biedriem par šo brīdi, par to, ka arī viņi kā apburti klusēja un katrs izdzīvoja šo mirkli savas dvēseles dzīlēs individuāli, baudot pieskārienu mūžībai.

Kad atgriezāmies uz kuģa, bija jau saulriets, bet mēs vēl braucām kādu stundu vai divas, varbūt visas trīs — es nezinu, jo pēc piedzīvotā Pūķa zobu labirinta man laika tecējums bija apstājies, tāpat kā pārējiem, jo neviens neko nerunāja, nezvanīja pa mobilo, netrokšņoja, visi kļuva vēroja rietošās saules atblāzmu uz stāvo klinšu fona. Slāpēti un monotoni pukstēja tikai mūsu kuģa motorīņš, bet... varbūt tā bija mana sirds?

Nākamais rīts sākās ar pasakainu peldi

Tuvojoties salai, izrādījās, ka stāvo klinšu aizsegā bija šaura eja, kas ievada salas iekšējā ūdenstilpē, pārsteidzot ar pilnīgi citu ainu — salas patieso izskatu. Ieslīdot pa šauru eju starp stāvajām klintīm salas iekšienē, pierima visi ārpusē esošie vēji, un mēs nonācām bezvēja telpā, kas bija piepildīta ar tropisko džungļu skaņām. Salas centrā atradās tāds kā ezers, bet iekšpusē klinšu nogāzes vairs nebija tik stāvas un akmeņainas kā ārpusē. Pateicoties šim siltumnīcas efektam, kad vējš tikpat kā neietekmē gaisa temperatūru salas iekšējā telpā, šeit no neatminamiem laikiem ir veidojusies sava ekosistēma. Sajūta bija tāda, it kā mēs būtu iepeldējuši milzīgā botāniskajā dārzā, kurš sagaida ar neticami krāšņu un biezu džungļu pasauli, ko piepilda dažādu putnu un dzīvnieku balsis. Atkal atmiņā uzausa asociācijas ar filmu «XX gadsimta pirāti», ko ar aizrautību vairākas reizes skatījos jaunībā. Toreiz tā skaitījās pirmais padomju laika grāvējs jeb rietumnieciska piedzīvojumu filma. Arī filmā salas vidienē bija mierīga osta, kuru neaizsniedza okeāna vēji.

optiskās vai saules brilles, tās acumirkli aizsvīda.

Alas bija lielas un iespaidīgas, tajās mita milzum daudz dzīvu radību, taču īpaši ar savu klātbūtni izcēlās sikspārņi, kas lielā ātrumā lidoja starp tūristiem. Pateicoties sikspārņu bioloģiskajai ehologācijas sistēmai, tie nesadūrās ar savā lidojuma trajektorijā esošajiem priekšmetiem vai kustīgajiem objektiem, taču zināma nedrošība pavadīja katru no mums, kam gar degunu aizspurdza kārtējais «betmens». Arī alās valdīja nospiedoša sutoņa, kas lika ceļotājiem ātrāk virzīties uz priekšu, tuvāk izejai un svaigam gaisam. Bija sarežģīti fotografēt, jo arī fotoobjektīvi svīda ciet. Un tomēr jāatzīmē, ka spēcīgāko iespaidu atstāja nevis stalaktītu alas, kas tika minētas kā galvenais apskates objekts, bet fakts, ka šāda sala atrodas Halongas liča unikālajā ekosistēmā.

Šis ceļojuma posms bija beidzies, un kuģis veda mūs uz krastu. Vēl ilgi, pat no krasta atskatījos uz tālienē paliekošajiem Pūķa zobiem. Atceļā uz Hanoju visi snaudzēja, bet man gar acīm zibēja pasakainas vīzijas no gūtajiem iespajdiem Halongas liči.

Turpinājums sekos.

III Starptautiskais militārās mūzikas festivāls Rīgā

Par godu Latvijas armijas 95. gadadienai Rīgas kā Eiropas Savienības kultūras galvaspilsētas pasākumu ietvaros šā gada 5. un 6. jūlijā notika III Starptautiskais militārās mūzikas festivāls. Pasākums kopā pulcēja militāros orķestrus no Nīderlandes, Vācijas, ASV, Gruzijas, Norvēģijas un Latvijas.

Festivāla dalībnieku pulkā bija Nacionālo bruņoto spēku (NBS) orķestris un bigbends, Norvēģijas Bruņoto spēku Štāba orķestris, Nīderlandes Bruņoto spēku Nacionālā rezerves korpusa orķestris, Vācijas Bundesvēra Neibrandenburgas Sauszemes spēku korpusa orķestris, Gruzijas Bruņoto spēku Centrālais orķestris, ASV armijas Eiropas orķestris un Zemessardzes orķestris. Festivāla noslēguma koncertā 6. jūlijā Ķīpsalas hallē kopā ar orķestriem koncertēja NBS bigbends, vīru koris «Gaudeamus», NBS deju kopas «Bramaņi» un «Dižbramaņi», Rūjienas kultūras nama vidējās paaudzes deju kolektīvs «Luste» un Brenguļu deju kopa «Dzieti».

Pirmo reizi Latvijas vēsturē kopā bija pulcējušies 250 militāro orķestru mūziķi, bet kopējais dalībnieku skaits sasniedza 400.

Festivāla ietvaros 5. jūlijā notika militāro orķestru parāde cauri Vecrīgai no Pils laukuma ar atklāšanas ceremoniju pie Brīvības pieminekļa. 6. jūlijā orķestri sniedza koncertus Rīgā, kultūras vasarnīcā

«Esplanāde 2014», Stacijas laukumā pie «Origo» tirdzniecības centra, Siguldā, Jelgavā un Ogrē. Noslēguma koncertā Ķīpsalas hallē par priekšu skatītājiem orķestri demonstrēja savas defilē programmas un muzicēja apvienotā orķestra sastāvā.

Sagatavojis pulkvežleitnants Dainis Vuškāns,

NBS orķestra priekšnieks un diriģents.

Foto — Normunds Mežiņš.

Ģenerāļa Gopera fonda pamarkas

1947. gadā ASV nodibināja ģenerāļa Kārļa Gopera fondu. Tā mērķis bija latviešu kultūras attīstības veicināšana trimdā, tostarp arī nepastmarku (pamarku) izdošana. Lai iegūtu līdzekļus kultūrai tik vajadzīgam darbam, no 1961. gada fonds sāka izdot markas bez nomināliem — pamarkas, bet ar kādu īpašu vēstījumu, kas lielākoties saistīts ar patriotismu. Šīs nepastmarkas varēja iegādāties par ziedojumiem. Pirmā fonda pamarka tika izdota, atzīmējot ģenerāļa Kārļa Gopera astoņdesmito dzimšanas dienu. Tās zīmējuma autors ir mākslinieks Jānis Deksnis. Tirāža —

380 000 marku. Fonda pamarkas izdeva katru gadu. Pirmos divus gadus tās bija veltītas Kārlim Goperam. Vairākas pamarkas veltītas Lāčplēša Kara ordenim, latviešu kultūras darbiniekiem, dziesmu svētkiem, kā arī citām aktuālām tēmām, arī latviešu valodas saglabāšanai. Pamarkas vienlaikus izdod divās valodās — latviešu un angļu. Tās zīmējuši trimdas mākslinieki, kas Latvijā mazāk pazīstami, piemēram, A. Langmanis, J. Rumpeters, A. Birziņš un citi. Arī Latvijā kādreiz pazīstamais mākslinieks E. Dzenis. Pamarkām raksturīga laikmetīga kompozīcija, krāsainība, labs poligrāfiskais izpildījums. Tās joprojām ir populāras gan trimdā, gan Latvijā.

Sagatavojis Gunārs Kušķis.

Zviedri piegādās granātmetēju municiju

Lietuvas Aizsardzības ministrija informē, ka zviedru kompānija «Saab Bofors Dynamics» AB nodrošinās municijas piegādi granātmetējiem «Carl-Gustav», kas atrodas trīs Baltijas valstu armiju apbruņojumā. Šāds līgums ar Eiropas Aizsardzības aģentūru (EAA) tika parakstīts 30. jūnijā, un tas paredz sadarbību uz pieciem gadiem. Līguma slēdzēju vidū ir arī Čehija un Polija. Līguma darbības laikā nav paredzētas papildu procedūras un diskusijas, jo puses vienojušās par nemainīgu municijas cenu piecu gadu periodā. Ir paredzēta arī iespēja pagarināt līgumu vēl par diviem gadiem. Pēdējo reizi Baltijas valstis pirkā «Carl-Gustav» municiju 2007. gadā, un tāpēc plānveidīgi tika veikti pasākumi municijas krājumu atjaunošanai. 2013. gada aprīlī Luksemburgā starp Baltijas valstu aizsardzības ministriem un EAA pārstāvjiem tika parakstīts atbilstošs nodomu protokols. Vēlāk šim izdevīgajam darījumam nolēma pievienoties arī Čehija un Polija. Bez jau minētajām valstīm «Carl-Gustav» atrodas arī ASV un Zviedrijas arsenālos.

Šaušanas nodarbības ar prettanku granātmetēju «Carl-Gustav».

Taps jauns kiberpoligons

ASV pieņēmušas lēmumu izveidot jaunu kiberpoligonu Igaunijas teritorijā. Kiberpoligons tiks izmantots NATO militāro vienību treniņiem kibernācību laikā. Jaunais veidojums ietvers simulāciju kibervidi, un šajā poligonā testēs arī NATO informatīvās tehnoloģijas un instrumentus.

2013. gadā Igaunija nāca klajā ar priekšlikumu paplašināt funkcijas, ko pilda Aizsardzības spēku (AS) 2012. gadā dibinātā kiberlaboratorija. Šajā virtuālajā laboratorijā 2013. gadā veiksmīgi tika organizētas NATO kibernācības «Locked Shields» un «Cyber Coalition».

Trešajās NATO mācībās «Cyber Defence» piedalījās 25 valstu informatīvo tehnoloģiju eksperti, kas kopīgi neitralizēja pret NATO vērstas kiberuzbrukumu simulācijas.

AS komandieris Riho Terrass paskaidrojis, ka no NATO esot saņemts oficiāls apstiprinājums par finanšu atbalsta piešķiršanu kiberpoligona infrastruktūras izveidei Igaunijā. R. Terrass uzsvēris, ka Igaunija vēlas ciešāk sadarbīties ar ASV un sabiedrotajiem NATO sastāvā, tajā skaitā Ukrainas krīzes kontekstā. Nesen R. Terrass bija apspriedis NATO klātbūtnes paplašināšanu Igaunijā ar alianses augsti stāvošu pārstāvi — ģenerāli Žanu Polu Palomerosu.

Gaidāma triecienhelikopteru parka modernizācija

Polijas valdība oficiāli izsludinājusi konkursu par jaunu triecienhelikopteru iegādi, un pieteikumi tiek pieņemti līdz 2014. gada 1. augustam. Pagaidām netiek publicēta informācija par tehnikas vienību skaitu, zināms vien, ka konkursa uzvarētājam ir izredzes uz vienu miljardu eiro vērtā līguma noslēgšanu. Plašākai publikai netiek atklāti arī tehnikas piegāžu termiņi un vēlāmā helikopteru komplektācija.

Polijas izsludinātajā konkursā piedalīsies ASV koncerns «Boeing», Eiropas uzņēmums «Airbus» un itāļu «AgustaWestland», piedāvājot izvērtēšanai atbilstoši triecienhelikopterus «Guardian», «Tiger» un «AW-120 Mangusta». Konkursa uzvarētājam uzdots obligāts priekšnosacījums organizēt helikopteru ražošanu Polijas teritorijā.

«Tiger».

Polija iegādāsies triecienhelikopterus saskaņā ar militārās tehnikas modernizācijas programmu, kurai 10 gadu laikā tiks piešķirti 33,6 miljardi eiro. 2012. gada pavasarī Polija izsludināja konkursu par 26 daudzdzirņu helikopteru iegādi līdz 960 miljonu eiro vērtībā. Jau tā paša gada rudenī pirkamo daudzdzirņu helikopteru skaits tika palielināts līdz 70 vienībām, ar tām aizstājot novecojušos Mi-8, Mi-17 un Mi-14.

Noslēdzoties jaunākajam konkursam (1. augustā), Polija plāno aizvietot ar jaunu tehniku aptuveni 250 padomju laikā ražoto helikopteru. Visiem jaunajiem helikopteriem būs jāatbilst NATO standartiem.

NATO pirks čehu ražojuma radiotehniskās izlūkošanas stacijas

NATO Sakaru sistēmu un informācijas aģentūra, kas bāzēta Briselē, parakstījusi līgumu ar Čehijas kompāniju ERA par piektās paaudzes pasīvās radiotehniskās izlūkošanas sistēmu «Věra» iegādi. Saskaņā ar līgumu NATO vajadzībām tiks piegādātas divas mobilās sistēmas «Věra-NG», kā arī viss nepieciešamais materiāltehniskais nodrošinājums un organizēta operatoru apmācība.

Kā liecina čehu preses izdevumu informācija, darījuma summa starp ERA un NATO aģentūru ir 16 miljoni eiro, un šī nauda tiks ņemta no NATO drošības garantēšanas programmas NSIP (NATO Security Investment Programme). Jāatzīmē, ka čehu firma uzvarēja konkursā, kurā piedalījās 28 NATO dalībvalstu pretendenti. ERA piedāvāja konkursa komisijai novērtēt «Věra-NG» darbību kaujas apstākļiem maksimāli pietuvinātā scenārijā. «Věra-NG» ne tikai atklāja militārās aviācijas lidmašīnas, bet arī precīzi identificēja šos lidaparātus. Čehu sistēma spēj atklāt un pavadīt vienlaikus 200 lidmašīnas, kuģus, automašīnas un citus kustīgus objektus 360 grādu rādiusā un 322 km attālumā ar precizitāti līdz 20 m.

Zemūdenei tiks dota otra dzīvība

Spānijas valdība nobalsojusi par gandrīz 43 miljonu eiro piešķiršanu zemūdenes «S-74 Tramontana» (klase S-70 «Galerna») kapitālajam remontam, lai varētu sagaidīt jauno S-80 klases zemūdeņu stāšanos kaujas ierindā. «S-74 Tramontana» remonta notiks kuģubūves uzņēmumā «Navantia». Pusotra gada laikā veiks nepieciešamos remontdarbus, lai pagarinātu zemūdenes ekspluatācijas termiņu par trim gadiem.

«S-74 Tramontana» remonta ir jāveic tāpēc, ka jauno zemūdeņu S-80 būves programma, kurai sākotnēji bija piešķirti 2,4 miljardi eiro, ievērojami atpaliek no grafika. Paredzēts uzbūvēt četras jaunas zemūdenes, taču spēju uzņēmumam ir radušās

«S-74 Tramontana».

Militārajā resorā turpināsies štatu samazināšana

Izdevumu optimizācijai speciāli izstrādātā programma, kas pirmo reizi tika publicēta 2010. gadā, paredz vairāku gadu laikā no militārā dienesta atvaļināt 955 Karalisko sauszemes spēku (KSzS), 10 Karalisko jūras spēku un 55 — Karalisko gaisa spēku karavīrus. Tiem, kuri piekritis atvaļināties brīvprātīgi, par savu lēmumu jāpaziņo līdz 2014. gada decembrim, bet pārējiem nāksies aiziet 2015. gada jūnijā. Ekonomijas nolūkā KSzS skaitliskais sastāvs līdz 2018. gadam kopumā tiks samazināts līdz 82 000 cilvēku (par 20 000). Turpretī rezervistu skaits uz to laiku palielināsies līdz 30 000. Tādējādi Aizsardzības ministrija plāno ietaupīt 10,6 miljardus sterliņu mārciņu.

Lielbritānijas Aizsardzības ministrijas ēka.

Brūnoto spēku mehāniskās optimizācijas idejas pretinieki, kā arī Nacionālā finanšu un revīzijas pārvalde norāda, ka neviens nav pienācīgi novērtējis valsts drošības apdraudējumu, pie kā var novest tik būtiska militārā personālsastāva samazināšana.

Izlūkošanas sistēmu «Vēra-NG» izvēšana jāpabeidz līdz 2018. gadam, un šīs sistēmas kļūs par daļu no plašākas pretgaisa aizsardzības sistēmas, kas tiks izvietota NATO karabāzē Itālijas ziemeļu daļā.

«Vēra-NG».

Zvaigžņu kari veiksmīgi atsākušies

Pirmo reizi kopš 2008. gada ASV šovasar veikušas korporācijas «Boeing» kūrētās ASV Nacionālās pretakešu aizsardzības sistēmas (NPRAS) sauszemes elementa («Aegis Ashore») izmēģinājumu. Tas atzīts par veiksmīgu, un šīs sistēmas elements paredzēts izvēšanai Austrumeiropā pie Baltijas un Melnās jūras — Polijā un Rumānijā. Izmēģinājuma laikā Havaju salās sistēma «Aegis Ashore» veiksmīgi iznīcināja nosacītā pretinieka palaisto raketi. ASV pārstāvji apgalvo, ka pēdējais izmēģinājums ļaus pilnībā pabeigt darbu pie starpkontinentālo ballistisko rakšu pārveršanas sistēmas, kas bāzēta uz sauszemes.

Jāatzīmē, ka no 2004. līdz 2008. gadam notika astoņi NPRAS elementu izmēģinājumi, un pieci no tiem bija neveiksmīgi. Pirmo reizi savus plānus par NPRAS izveidi ASV publicēja 2002. gadā, norādot, ka sistēmu veidos tālā darbības rādiusa pārtvērējraķetes GBI (Ground Based Interceptors), kā arī reģionālā mēroga pretakešu aizsardzības elementi, kas nodrošinās vidējā un mazā darbības rādiusa rakšu pārveršanu. Pēc ASV administrācijas pārstāvju teiktā, NPRAS mērķis ir aizsargāt ASV no rakšiem, kuras var palaist neprognozējamās valstis, to skaitā Ziemeļkoreja, Irāna, Sīrija un Libija (agrāk — arī Irāka).

NPRAS elementu shematiskais attēls.

Kopš 2002. gada ASV administrācija jau piešķirusi 98 miljardus dolāru NPRAS attīstībai stratēģiskās aizsardzības iniciatīvas ietvaros. Līdz 2018. gadam šai sistēmai nāksies iedalīt vēl 38 miljardus dolāru, tajā skaitā izpildot prezidenta Baraka Obamas prasību NPRAS ietvaros no 147 līdz 436 vienībām palielināt izvērsto pārtvērējraķešu SM-3 skaitu.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi **kapteine Vizma Kaļčeva**.

Foto — www.kam.lt; <http://www.aco.nato.int>; <http://globalaviationreport.com>; <http://vpk.name>; <http://www.scoop.int/t/newsletter-navale/?tag=ESPAGNE>.

Jaunās paaudzes iznīcinātāji — realitāte vai perspektīva?

Piektās paaudzes iznīcinātāja veidola meklējumi ASV un Krievijā sākās jau pērnā gadsimta septiņdesmitajos gados, kad ceturtais paaudzes lidmašīnas (*F-14*, *F-15*, *Su-27*, *MiG-29*) vēl tikai veica pirmos lidojumus. Jaunās paaudzes iznīcinātājiem dažādās valstīs tiek izvirzīta virkne fundamentālu prasību, bez kurām visjaunākās kaujas lidmašīnas var tikt dēvētas tikai kā 4+ paaudze. Piemēram, piektās paaudzes iznīcinātājiem ir jābūt mazpamanāmiem radiolokācijas un infrasarkanajā diapazonā, daudzfunkcionāliem, ar augstu kaujas efektivitāti, trāpot mērķiem gaisā, uz zemes un jūrā. Svarīga ir arī spēja lidot ar virsskaņas ātrumu, neizmantojot forsāžu utt. Tehnisko un taktisko prasību līmenis ir ļoti augsts, un tikai lielākajām valstīm ir izdevies realizēt vai tuvoties centieniem radīt piektās paaudzes iznīcinātāju. Pašlaik iznīcinātāju piektā paaudze teorētiski eksistē ASV («*F-35 Lightning II*»), Krievijā (*PAK-FA*) un Ķīnā («*Chengdu J20*» un «*Shenyang J31*»). Amerikāņu *F-35* ir tapis programmas *JSF* (*Joint Strike Fighter*) ietvaros. Laika gaitā tā ir kļuvusi par ASV vadītu starptautisku programmu, kurā kopš 2002. gada aktīvi līdzdarbojas Lielbritānija, Itālija, Nīderlande, Turcija, Kanāda, Austrālija, Dānija un Norvēģija.

F-35.

JSF programmā ir izstrādāti trīs *F-35* varianti — parastais, ar vertikālo pacelšanās spēju un ar saīsinātu pacelšanās un nolaišanās ceļu Jūras spēku vajadzībām. ASV *F-35* ir iekļauts apbruņojumā un tiek eksportēts arī uz ārvalstīm. Ķīna savu jauno iznīcinātāju

tāju varētu pieņemt apbruņojumā tuvāko 4—5 gadu laikā, bet par Krievijas izstrādes perspektīvām speciālisti izsaka pretrunīgas prognozes. Lielvalstu trijotnei cenšas sekot Dienvidkoreja, kas sadarbibā ar Indonēziju izstrādājusi 4++ paaudzes iznīcinātāju *KAI KF-X* un grasās pieņemt to apbruņojumā ap 2020. gadu. Arī Turcija strādā pie piektās paaudzes iznīcinātāja *TF-X* projekta, bet pagaidām bez īpašiem panākumiem. Jāatzīmē, ka kaujas aviācijas jomā paaudžu nošķiršanas kritēriji ir visai komplicēti un diskutabli. Eksperti dažādās valstīs joprojām apšaubā mūsdienu eksistējošo jaunāko iznīcinātāju (arī *F-35*) atbilstību piektajai paaudzei.

Lai gan ASV iepērk *F-35* savas armijas un flotes vajadzībām, pretēji vēlmēm *F-35* eksports nenoris tik spoži, kā gaidīts. Piemēram, Dānija, kas ir viena no amerikāņu *JSF* projekta līdzdalībniecēm, pavisam nesen paziņojusi, ka nepirks uzreiz saviem Karaliskajiem gaisa spēkiem *F-35*, bet gan rīkos konkursu. Tajā izaicināti sacensties gan piektās paaudzes iznīcinātājs *F-35*, gan arī iznīcinātāji «*F/A-18E/F Super Hornet*», «*Typhoon*» un «*JAS-39E Gripen*». Konkursa dalībniekiem nāksies atbildēt uz 950 jautājumiem, un Dānija sola izraudzīties uzvarētāju līdz 2015. gada jūlijam. Līdzīgu apdomību demonstrējusi arī Kanāda, kas, par spīti dalībai programmā *JSF*, atteikusies pirkt *F-35* ārpuskonkursa kārtībā. Kanādai četrus gadu laikā ir jāetaupa gandrīz trīs miljardi ASV dolāru, un tāpēc Otava paziņojusi par nodomu līdz 2018. gadam atlikt novecojušo iznīcinātāju «*F/A-18 Hornet*» parka nomaīņas lēmuma pieņemšanu. Sākumā tikšot izstrādāts konkursa nolikums, tad izvērtēti pretendenti. Pēc jaunākajām aplēsēm, Kanāda būšot gatava parakstīt jaunās aviācijas tehnikas iegādes līgumu ne agrāk kā 2020. gadā un jaunus iznīcinātājus saņemt laikā no 2026. līdz 2035. gadam.

Iespējams, Dānijas un Kanādas rīcība ir likumsakarīga, ņemot vērā pašu amerikāņu veiktos stingrās ekonomijas pasākumus. 2015. gadā un turpmākajos piecos gados paredzēts būtiski samazināt ASV finansējumu gan programmas *JSF* turpināšanai, gan vēl 15 citiem lidaparātu izstrādes projektiem. Vairāki no tiem galarezultātā var tikt iesaldēti uz nenoteiktu laiku. Neskaidrs liktenis sagaida arī ASV jaunā stratēģiskā bumbvedēja izstrādes projektu, kura finansēšanas grafiks patlaban tiek rūpīgi pārvērtēts.

Neskatoties uz Dānijas un Kanādas piesardzību, Austrālija pagaidām ir apstiprinājusi nodomus iegādāties kopumā 72 iznīcinātājus «*F-35A Lightning II*», ar tiem aizstājot novecojušos «*F/A-18A/B Hornet*». Pašus pirmos *F-35* Austrālijai būtu jāsaņem šī gada beigās un nākamā gada sākumā. Tiesa gan, Austrālijas plānus var negatīvi ietekmēt visa projekta *JSF* aizkavēšanās ASV, tādējādi veicajiem «*F/A-18A/B Hornet*», iespējams, būs jākalpo Austrālijas Gaisa spēkos vēl 15—20 gadus.

Iznīcinātāja *F-35* liktenis nav skaidrs arī Turcijā, kura pati pirmā pievienojās programmai *JSF*. No vienas puses, Turcijā tiek turpināts intensīvs darbs pie nacionālā piektās paaudzes iznīcinātāja *TF-X*, bet, no otras puses, Ankara joprojām pauž gatavību iegādāties kopumā 100 amerikāņu ražojuma *F-35*. Vienlaikus Turcija norāda uz *F-35* nepilnībām, kuras tikšot kompensētas nacionālās izstrādes iznīcinātājā *TF-X*. Situācija nav viennozīmīga, un jebkurā brīdī Turcija var piedibroties «apdomīgo» valstu pulciņam, skrupulozi izvērtējot īstermiņa un ilgtermiņa izmaksas un ieguvumus, kas nāk līdzīgu amerikāņu ražotā *F-35* iekļaušanai apbruņojumā.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
kapteine Vizma Kaļčeva.
Foto — www.wikipedia.org.

Ķīnas 5. paaudzes iznīcinātāja «Chengdu J20» prototips.

AUGUSTS — militārās vēstures spoguļi

1891. gada **1. augustā** dzimis ģenerālis Nikolajs Dūze — Zemgales divīzijas komandiera palīgs, Daugavpils garnizona priekšnieka palīgs. Miris 1957. gadā Rīgā.

1874. gada **4. augustā** dzimis ģenerālis Jānis Priede — Vidzemes divīzijas komandiera palīgs, Latgales divīzijas komandiera palīgs. Lāčplēša Kara ordeņa domes loceklis. Apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeņa II un III šķiru. «Latvju nacionālā kluba» dibinātājs. Miris 1965. gadā ASV.

1919. gada **5. augustā** dibināts 10. Aizputes kājnieku pulks.

1919. gada **8. augustā** dibināts 2. Ventspils kājnieku pulks.

1920. gada **9. augustā** dibināts Atsevišķais artilērijas divizons.

1919. gada **10. augustā** dibināts 9. Rēzeknes kājnieku pulks.

1920. gada **11. augustā** noslēgts miera līgums ar padomju Krieviju.

1935. gada **11. augustā** atklāts pieminēklis Latvijas nacionālo partizānu uzvarai pār vāciešiem 1919. gadā Viesītē.

1891. gada **12. augustā** dzimis ģenerālis Andrejs Bibinduss — 8. Daugavpils un 12. Bauskas kājnieku pulka komandieris. Zemgales divīzijas štāba priekšnieks, Vidzemes divīzijas komandiera palīgs. Augstākās kara skolas priekšnieks. Bijis apbalvots ar Triju Zvaigžņu un Viestura ordeniem. 1940. gadā deportēts, miris ieslodzījumā.

1932. gada **14. augustā** atklāts pieminēklis Bebreņē kritušo Augšzemes partizānu piemiņai.

1938. gada **14. augustā** atklāts pieminēklis Balvos «Sargātājs partizāns» (Latgales Staņislavs) Latgales partizānu pulka 1919.—1920. gadā kritušo piemiņai.

1895. gada **15. augustā** dzimis rakstnieks Aleksandrs Grīns. Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībnieks. Romāna «Dvēseļu putenis» un citu darbu autors. Deportēts 1941. gadā. Nošauts.

1926. gada **15. augustā** atklāts pieminēklis Ikšķilē Pirmajā pasaules karā 2. Rīgas latviešu strēlnieku pulka kritušo piemiņai.

1934. gada **15. augustā** atklāts pieminēklis Jūrkalnē — 1905. gada nemieros, Pirmajā pasaules karā un Latvijas atbrīvošanas karā kritušo, mirušo un bezvēsts pazudušo jūrkalnieku piemiņai.

1937. gada **15. augustā** atklāts pieminēklis Burtņiekos Pirmajā pasaules karā un Latvijas atbrīvošanas cīņās kritušo Burtņieku draudzes dēlu piemiņai.

1919. gada **16. augustā** dibināts 3. Jelgavas kājnieku pulks.

1924. gada **17. augustā** atklāts pieminēklis Asarē 1919.—1920. gadā kritušo Augšzemes partizānu piemiņai.

1929. gada **18. augustā** atklāts pieminēklis Salaspilī Latvijas Brīvības cīņās kritušo Igaunijas armijas karavīru piemiņai.

1927. gada **21. augustā** atklāts pieminēklis Mazsalacā Pirmajā pasaules karā un Latvijas atbrīvošanas cīņās kritušo piemiņai.

1924. gada **24. augustā** atklāts pieminēklis Jaunraunā Latvijas atbrīvošanas cīņās kritušo 5. Cēsu kājnieku pulka karavīru piemiņai.

Sagatavojis **Gunārs Kušķis**.

Abonementa cena **5** izrādēm:

1. – 10. rinda **65 EUR**
11. 17. rinda **55 EUR**

Informāciju par abonementa izrādēm iespējams iegūt:
www.dailesteatris.lv
sadaļas KASE apakšsadaļā ABONEMENTI,
kā arī saņemot atgādinājuma SMS

Informācija pa tālruni: 67294444
Abonementu maiņa un pārdošana notiek
Dailes teātra kasē!

Abonementu maiņa un pārdošana 2014./2015. gada sezonai

Abonementu izrādes:

Lī Hols **“VAKARIŅAS AR ELVISU”**, traģikomēdija
(rež. Jans VILLEMS van den BOSS)
Pirmizrāde 2014. gada 19. septembrī

Gistavs Flobērs **“BOVARI KUNDZE”**, melodrāma
(rež. Rolands ATKOČŪNS)
Pirmizrāde 2014. gada 14. novembrī

Maksims Gorkijs **“SAULES BĒRNI”**, drāma
(rež. Dž.Dž.DžILINDŽERS)
Pirmizrāde 2015. gada 9. janvārī

Kens Kizijs **“KĀDS PĀRLAIDĀS PĀR DZEGUZES LIGZDU”**,
drāma
(rež. Aleksandrs MORFOVS)
Pirmizrāde 2015. gada 20. martā

Izrāde tiks paziņota atsevišķi
(rež. Dž.Dž.DžILINDŽERS)
Pirmizrāde 2015. gada 15. maijā

Īpašais piedāvājums abonementu īpašniekiem

25 % atlaide

- Mazās un Kamerzāles izrādēm
- Skolas sākuma svinību pasākumam un izrādei 2014. gada 1. un 2. septembrī
- Ziemassvētku koncertam

50% atlaide

- 3 īpašiem atlaižu piedāvājumiem

Papildus

- Iespēja pieteikties uz ikmēneša ekskursiju
- Iespēja saņemt īpašu uzaicinājumu uz visiem ārpusrepertuāra pasākumiem

N r . 7 | T Ē V I J A S S A R G S | J Ū L I J S | 2 0 1 4

